

**KANSALLINEN AMMATTIOSAAMISEN
NÄYTTÖAINEISTO**

NUORISO- JA VAPAA-AJANOHIJAIKSEN PERUSTUTKINTO

Kansallinen ammattiosaamisen näyttöaineisto on laadittu voimassa olevien nuoriso- ja vapaa-ajanoHIJAIKSEN perustutkinnon opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteiden pohjalta (13.12.2000, dnro 74/011/2000). Aineisto on kyseisen määräyksen liiteosa 2, ei normi.

NUORISO- JA VAPAA-AJANOHIJAIKUKSEN PERUSTUTKINTO

SISÄLLYS

1	AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ JA KANSALLINEN AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖAINEISTO NUORISO- JA VAPAA-AJANOHIJAIKUKSEN PERUSTUTKINTOON	1
2	OHJEET AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖAINEISTON KÄYTTÖÖN	1
2.1	Ammattiosaamisen näytön suunnittelu ja toteutus eri osapuolten yhteistyönä	1
2.2	Ammattiosaamisen näytön arviointi	3
2.3	Ammattiosaamisen näytön arvosanan antaminen ja arviointitiedon tallentaminen	3
3	AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖAINEISTO OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN	5
3.1A	Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot	5
3.1.1	Vuorovaikutus ja viestintä, 10 ov	5
3.1.2	Yksilö- ja ryhmäohjaus, 20 ov	8
3.1.3	Ohjaus eri toimintaympäristöissä, 20 ov	11
3.1B	Koulutusohjelman ammatilliset opinnot	15
3.1.4	Nuorisotoiminnan ohjaus, 20 ov	15
3.1.5	Vapaa-aikatoiminnan ohjaus, 20 ov	27
3.1.6	Kansalais- ja järjestötoiminnan ohjaus, 10 ov	40
3.1.7	Projektitoiminnan ohjaus, 10 ov	43
3.1.8	Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, 10 ov	46
3.1.9	Monikulttuurisen toiminnan ohjaus, 10 ov	49
3.1.10	Nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen tuottaminen, 10 ov	53

1 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ JA KANSALLINEN AMMATTIOSAAMISEN NÄYT- TÖAINEISTO NUORISO- JA VAPAA-AJANOIJUKSEN PERUSTUTKINTOON

Ammattiosaamisen näytöistä on säädetty laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 601/2005 ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta 603/2005.

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa käytännön työtehtäviä tekemällä, miten hyvin hän on saavuttanut opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisen, työelämän edellyttämän ammattitaidon. Ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä työelämän edustajien kanssa. Näytöt järjestetään mahdollisuuksien mukaan työssäoppimisen yhteydessä. Näyttöjä voidaan toteuttaa myös muilla työpaikoilla tai oppilaitosten työtiloissa.

Kansallinen ammattiosaamisen näyttöaineisto on laadittu voimassa olevan opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteiden pohjalta. Aineisto ei ole normi, vaan tukimateriaali, jota koulutuksen järjestäjät voivat käyttää ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelun ja toteuttamisen apuna. Aineisto ohjaa ammattiosaamisen näyttöjen paikallista toteuttamista ja yhdenmukaistaa opiskelijan arviointia. Näyttöaineistossa on ohjeet sen käyttäjille ja opintokokonaisuuksittain laaditut osiot, jotka sisältävät näytön kuvauksen, näyttöympäristön kuvauksen ja näytön arvioinnin sekä esimerkkejä näyttöjen toteuttamisvaihtoehdoista. Ammattiosaamisen näytön arvioinnin tallentamisen ohjeet ovat kansallisen näyttöaineiston kohdassa 2.3. Aineisto on Opetushallituksen Internet-sivuilla osoitteessa www.oph.fi.

Näytön kuvaus -kohdassa on määritelty sen opintokokonaisuuden keskeinen osaaminen, joka ammattiosaamisen näytöllä osoitetaan. Osaaminen kuvataan työelämän toimintaa vastaavana tekemisenä ja työprosessina.

Näyttöympäristö-kohdassa on kuvattu osaamisen näyttämisen kannalta olennaiset vaatimukset. Kansallisessa ammattiosaamisen näyttöaineistossa annetaan ohjeet siitä, millaisissa olosuhteissa ja millaisessa ympäristössä tai työyhteisössä ammattiosaamisen näyttö on hyvä toteuttaa. Lisäksi annetaan ohjeita siitä, millaisia materiaaleja, välineitä ja laitteita tarvitaan, jotta opiskelija pystyy osoittamaan osaamisensa ja osaaminen voidaan luotettavasti arvioida.

Näytön arviointi -kohdassa on määritelty arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. Arvioinnin kohteet ohjaavat arvioijaa kiinnittämään huomiota asioihin, jotka arvioinnissa ovat keskeisiä. Arviointikriteerit auttavat arvioijaa määrittelemään opiskelijan osaamisen tason suhteessa ennalta asetettuihin tavoitteisiin. Arviointikriteerit on laadittu opetussuunnitelman perusteiden pohjalta kolmiportaisesti. Arvosanat ovat tyydyttävä T1, hyvä H3 ja kiitettävä K5.

2 OHJEET AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖAINEISTON KÄYTTÖÖN

2.1 Ammattiosaamisen näytön suunnittelu ja toteutus eri osapuolten yhteistyönä

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana koulutuksen järjestäjä, koulutuksen järjestäjän nimeämä toimielin, opettajat, työelämän edustajat ja opiskelijat. Eri osapuolet voivat hyödyntää kansallista näyttöaineistoa seuraavissa tilanteissa.

Koulutuksen järjestäjä voi hyödyntää aineistoa

- suunnitellessaan ja toteuttaessaan ammattiosaamisen näyttöjä
- tiedottaessaan ammattiosaamisen näytöistä
- kouluttaessaan asettamansa toimielimen jäseniä, opetushenkilöstöä ja työelämän edustajia näyttöä varten

- tarkistaessaan opetussuunnitelmaa niin, että se vastaa voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä.

Toimielin voi hyödyntää aineistoa

- hyväksyessään suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioimisesta osaksi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaa
- valvoessaan näyttötoimintaa ja ammattiosaamisen näyttöjen periaatteiden toteutumista
- käsitellessään ammattiosaamisen näyttöjen arviointia koskevia oikaisuvaatimuksia.

Opettaja voi hyödyntää aineistoa

- suunnitellessaan ja toteuttaessaan ammattiosaamisen näyttöjä käytännössä yhdessä työelämän edustajan ja opiskelijan kanssa
- tiedottaessaan ammattiosaamisen näytöistä ja niiden arvioinnista opiskelijoille ja työelämän edustajille ja perehdyttäessään heitä niihin
- havainnoidessaan opiskelijan työskentelyä sekä kannustaessaan ja antaessaan tarvittaessa ohjausta
- osallistuessaan arviointikeskusteluun
- päättäessään ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista.

Työelämän edustaja voi hyödyntää aineistoa

- perehtyessään ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteisiin sekä arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin
- osallistuessaan ammattiosaamisen näytön suunnitteluun yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa
- huolehtiessaan siitä, että opiskelijalla on työssäoppimisjakson aikana mahdollisuus harjaantua näytössä vaadittavaan osaamiseen
- perehdyttäessään opiskelijan toimipaikan niihin toimintatapoihin, työtiloihin, koneisiin ja laitteisiin, jotka ovat ammattiosaamisen näyttöjen kannalta merkittäviä, sekä toimipaikan työsuojelu- ja työturvallisuusohjeisiin
- havainnoidessaan opiskelijan työskentelyä, kannustaessaan ja antaessaan tarvittaessa ohjausta
- kertoessaan muille työyhteisön jäsenille näytöistä
- osallistuessaan arviointikeskusteluun
- päättäessään ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista.

Opiskelija voi hyödyntää aineistoa

- perehtyessään ammattiosaamisen näytön tavoitteisiin sekä arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin
- suunnitellessaan ammattiosaamisen näyttöä ja sopiessaan siitä ja sen ajankohdasta opettajan ja työelämän edustajan kanssa
- arvioidessaan omaa osaamistaan.

Opettajan vastuulla on selvittää opiskelijan mahdolliset oppimisvaikeudet ja muut osaamisen osoittamisen esteet. Ne otetaan huomioon näytön suunnittelussa niin, että opiskelijan on mahdollista näyttää todellinen osaamisensa. Arviointikriteerit on näyttöaineistoissa ilmaistu selkeästi työhön liittyvänä toimintana ja tekemisenä, joten ne soveltuvat hyvin myös erityisopiskelijoiden ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnin pohjaksi.

2.2 Ammattiosaamisen näytön arviointi

Ammattiosaamisen näytössä arvioija seuraa opiskelijan työskentelyä ja tekee siitä huomioita. Työpaikan edustajan osallistuminen oppilaitoksessa toteutettaviin ammattiosaamisen näyttöihin ei ole aina mahdollista, eikä opettaja voi osallistua kaikkiin työpaikalla toteutettaviin ammattiosaamisen näyttöihin. Koulutuksen järjestäjän hyväksymään opetussuunnitelmaan on kirjattu suunnitelma siitä, miten opintokokonaisuuden ammattiosaamisen näyttö tai näytöt arvioidaan ja mitkä osapuolet näyttöä ohjaavat, seuraavat ja arvioivat. Koulutuksen järjestäjän asettama toimielin hyväksyy ammattiosaamisen näyttöjen arviointisuunnitelmat. Koulutuksen järjestäjä ja opettaja huolehtivat siitä, että ammattiosaamisen näytön arviointi toteutetaan toimielimen hyväksymällä tavalla.

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käydään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tavallisesti opettaja, työelämän edustaja ja opiskelija. Arviointikeskustelussa hyödynnetään työssäoppimisen ohjauksessa ja arvioinnissa saatuja kokemuksia. Joissakin tapauksissa arviointikeskustelu voidaan toteuttaa esimerkiksi sähköisellä keskustelufoorumilla. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa näyttöjen arviointia. Arviointikeskustelussa kukin arvioija tuo esille arviointinsa perusteluineen. Näiden arviointien sekä mahdollisesti asiakkailta ja muilta työntekijöiltä saadun palautteen pohjalta muodostetaan yhteinen näkemys opiskelijan osaamisesta. Ammattiosaamisen näyttöä arvioivien opettajien ja työelämän edustajien tulee olla kyseisen ammattialan asiantuntijoita, jotka toimielin on määrännyt tehtävään. Opiskelijaa arvioidaan suhteessa ennalta asetettuihin tavoitteisiin ja hänen osoittamaansa osaamista verrataan ennalta määritelyihin arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin.

Arvioinnin kohteet ammattiosaamisen näytöissä ovat

- työprosessin hallinta
- työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta)
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- työturvallisuuden hallinta
- kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen
- yhteiset painotukset.

Kansallisen ammattiosaamisen näyttöaineiston luvussa 3 on konkretisoitu arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit opintokokonaisuuksittain. Arviointikriteerit on määritelty kohteittain tasoille T1, H3 ja K5. Ammattiosaamisen näytöt arvioidaan käyttäen samaa arviointiasteikkoa kuin muussakin opiskelijan arvioinnissa: T1, T2, H3, H4 ja K5 (A 603/2005).

Työn perustana olevan tietopohjan hallinnasta tehdään huomioita työsuorituksen aikana. Mikäli tietopohja ei tule työskentelystä selkeästi esille, se selvitetään tarkentavilla kysymyksillä työn lomassa tai arviointikeskustelussa.

2.3 Ammattiosaamisen näytön arvosanan antaminen ja arviointitiedon tallentaminen

Ammattiosaamisen näyttötilanteen jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa tehdään ammattiosaamisen näytön arvioinnit, jotka tallennetaan opintokokonaisuuksittain ja arvioinnin kohteittain. Nämä arvioinnit toimivat perustana opintokokonaisuuden ammattiosaamisen näytön arvosanalle. Jokaisesta ammatillisten opintojen opintokokonaisuudesta annetaan arvosana. Ammattiosaamisen näytön arvosanan päättävät toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen, pääsääntöisesti kuitenkin yhdessä. Opintokokonaisuuden ammattiosaamisen näytön arvosana perusteluineen on tallennettava ja merkittävä näyttötodistukseen.

Oppilaitokset suunnittelevat ammattiosaamisen näytön arviointitietojen tallentamista varten selkeät lomakkeet. Niitä on helppo käyttää myös työpaikoilla työelämän edustajien kanssa yhteisissä arviointitilanteissa. Kun arviointitiedot tallennetaan, arviota voi tarvittaessa perustella myös jälkikäteen. Erityisen tärkeää arviointiin

palaaminen on silloin, kun opintokokonaisuuden keskeinen osaaminen osoitetaan useammassa ammattiosaamisen näyttötilanteessa (ammattiosaamisen osanäyttöinä). Näyttöjen arviointi on haasteellista myös silloin, kun yhden ammattiosaamisen näyttötilanteen aikana osoitetaan kahden tai useamman opintokokonaisuuden osaamista (yhdistetty näyttö). Näissä tilanteissa arvioinnin kohteet on pystyttävä erottamaan ja tallentamaan opintokokonaisuuksittain. Arviointitiedon tallentamisesta vastaa yleensä opettaja.

Arviointiin tulee tallentaa ainakin seuraavat arviointikeskustelussa esille tulevat asiat:

- ammattiosaamisen näytön antaja
- näytettävä opintokokonaisuus tai opintokokonaisuuden osa
- ammattiosaamisen näytön toteuttamispaikka
- kuvaus ammattiosaamisen näytön sisällöstä
- arvioijien yhteisnäkemyksen pohjalta annetut arvosanat arviointikohteittain
- perustelut ammattiosaamisen näytön arvosanan muodostumiselle opintokokonaisuuksittain
- perustelut ammattiosaamisen näytön arvosanan muodostumiselle silloin, kun näyttö muodostuu osanäytöistä
- näytön täydentäminen tai uusiminen sellaisessa tapauksessa, jossa ei vielä ole saavutettu vähintään tyydyttävän tason osaamista
- opiskelijan kehitettävät osaamisalueet
- arviointiin osallistuneiden allekirjoitukset.

Tulevaisuudessa kansallinen oppimistulosten arviointi tullaan tekemään ammattiosaamisen näytöistä saatujen oppimistulosten pohjalta. Kun siirrytään ammattiosaamisen näyttöihin perustuvaan kansalliseen oppimistulosten arviointiin, ammattiosaamisen näytön arvosanan tallentamiseen tullaan liittämään arvioinnin taustatietoja ja tallentamisesta annetaan erilliset ohjeet.

3 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖAINEISTO OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

Tutkinnon yhteisten ammatillisten opintojen opintokokonaisuuksien näytöt ovat pakollisia kaikille opiskelijoille. Koulutusohjelmittain eriytyvien opintokokonaisuuksien näytöt ovat pakollisia kyseisen koulutusohjelman valinneelle. Opiskelijan on osoitettava osaamisensa näytöillä myös valitsemisensa valinnaisissa ammatillisissa opinnoissa. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttöjen lukumäärän siten, että kaikkien ammatillisten opintokokonaisuuksien osaaminen tulee näytettyä. Alla olevassa kuviossa on esitetty nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon opintokokonaisuudet.

NUORISO- JA VAPAA-AJANOHIJAUKSEN PERUSTUTKINNON AMMATILLISET OPINNOT, 90 ov	
Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot, 50 ov	
Vuorovaikutus ja viestintä, 10 ov Yksilö- ja ryhmäohjaus, 20 ov Ohjaus eri toimintaympäristöissä, 20 ov	
Koulutusohjelman ammatilliset opinnot, 40 ov	
Vaihtoehtoiset valinnaiset ammatilliset opinnot, 20 ov	
Nuorisotoiminnan ohjaus, 20 ov kulttuuri-ohjaus, liikunnanohjaus, leiri- ja retkitoiminta, seikkailuohjaus, muu nuorisotoiminnan menetelmäalue	Vapaa-aikatoiminnan ohjaus, 20 ov kulttuuri-ohjaus, liikunnanohjaus, luonto- ja elämystoiminta, erityisryhmien ohjaus, muu vapaa-aikatoiminnan menetelmäalue
Seuraavista valitaan kaksi opintokokonaisuutta (yhteensä 20 ov):	
Kansalais- ja järjestötoiminnan ohjaus, 10 ov Projektitoiminnan ohjaus, 10 ov Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, 10 ov Monikulttuurisen toiminnan ohjaus, 10 ov Nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuottaminen, 10 ov	
Vapaasti valittavat opinnot, 10 ov	

3.1A Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot

3.1.1 Vuorovaikutus ja viestintä, 10 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- monipuolinen ja persoonallinen äidinkielen hallinta sekä esiintymistaidon ja sanattoman viestinnän hallinta nuoriso- ja vapaa-aika-alan työtehtävissä ja toimintaympäristöissä
- tiedotuksen ja markkinoinnin perusteiden hallinta, tiedonhankinnan osaaminen, monipuolinen media-kielitaito ja riittävä tietotekniikan hallinta sekä nuorisotiedotuksen ja vapaa-aika-alan tiedotuksen osaaminen
- ammatillisen viestinnän hallinta vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

Tässä näytössä ydinosaamisesta arvioidaan oppimistaidot. Yhteisistä painotuksista arvioidaan teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija laatii tiedotteita ja ilmoituksia eri kohderyhmille näyttöympäristön organisaatiossa. Opiskelija työskentelee tiedottaen alueen tapahtumista, toiminnasta ja yleisistä asioista käyttäen erilaisia viestintävälineitä ja kommunikaatiotapoja. Hän hakee nuorisotiedotukseen tarvitsemaansa tietoa ja tiedottaa ohjattavia koskevia asioita eteenpäin nuorisotiedotuksen toimintatapojen mukaan. Hän laatii toimintasuunnitelmia ja toiminnan kuvauksia sekä asiakirjatekstejä. Opiskelija osallistuu keskusteluihin, neuvotteluihin ja kokouksiin.

Opiskelija etsii tietoa käyttäen hyväkseen tietotekniikkaa ja muita hakujärjestelmiä ja tietolähteitä.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla nuorisotalo, työpaja, iltapäiväkerho tai koulu, kunnallinen tai yksityinen perhe-, lasten- tai koulukoti tai vastaava laitos, yhdistys, järjestö tai ryhmä. Näyttöympäristönä voi olla myös nuorisotiedotuspiste. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Tiedottaminen ja markkinointi	osallistuu ohjattuna tiedotus- ja markkinointitehtävien suunnitteluun.	laatii organisaation tiedotus- ja markkinointimateriaalia, joka vastaa nuorten tiedontarpeita.	tiedottaa ja markkinoi itsenäisesti ja organisaation viestintäperiaatteiden mukaisesti. käyttää nuorisotiedotuksen toimintatapoja.
Tiedotuksen ja neuvonnan hallitseminen	osallistuu ohjattuna alan tiedotustehtäviin	asenoituu tiedotukseen ja neuvontaan monialaisena yhteistyönä.	arvioi ja kehittää tiedotustaitojaan ja menetelmiään itsearvioinnin ja saamansa palautteen perusteella.
Esiintyminen	esiintyy luontevasti tutussa, pienessä ryhmässä ja saa sanomansa perille.	esiintyy luontevasti vieraassakin ryhmässä.	esiintyy suurenkin yleisön edessä oman ammattialansa eri tilanteissa.
Vieraalla kielellä kommunikointi	käyttää yhtä vierasta kieltä siten, että kuulijat ymmärtävät tilanteen ja osaavat toimia ohjeiden mukaan.	tuottaa itsenäisesti suullista ja kirjallista oman alan tekstiä vieraalla kielellä.	ohjaa yksilöä tai ryhmää vieraalla kielellä tilanteen mukaisesti käytännön ohjaustilanteissa.
Työtehtävän hallinta Kokous- ja neuvottelutaito	osallistuu kokouksiin ja esittää mielipiteensä käsiteltävistä asioista.	hallitsee kokous- ja neuvotteluviestintää tilanteen vaatimalla tavalla.	tekee kokouksissa esityksiä ja aloitteita.

Kirjallinen viestintä	laatii annettujen ohjeiden mukaisesti yksinkertaisia oman alansa asiakirjoja. laatii työhakemuksen.	laatii annettujen ohjeiden mukaisesti muistioita, pöytäkirjoja, suunnitelmia, ohjeita, kuvauksia ja muita tekstejä.	laatii omatoimisesti ja itsenäisesti muistioita, pöytäkirjoja, suunnitelmia, ohjeita, kuvauksia ja muita tekstejä.
Viestintä	laatii ilmoituksen järjestämästään tapahtumasta ja tiedottaa toimipaikan aktiviteeteista.	valitsee viestintäkanavan kohderyhmän mukaisesti. kerää palautetta eri tahoilta ja hyödyntää sitä.	ilmaisee itseänsä monipuolisesti, itsenäisesti ja tavoitteellisesti.
Media- ja tietotekniikan käyttö	käyttää mediatekstejä ja tietotekniikkaa annetuissa työtehtävissä.	käyttää mediatekstejä, tietotekniikkaa ja tietoverkkoja itsenäisesti ja työtehtävän vaatimalla tavalla.	käyttää ja arvioi kriittisesti erilaisia mediatekstejä. käyttää mediakielitaitoa ja tietotekniikkaa oman ammattitaitonsa kehittämiseen.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Ilmaisu	käyttää eri ilmaisutapoja erilaisille kohderyhmille.	ottaa toiset keskustelussa huomioon ja jatkaa keskustelua sovitusta aiheesta.	ymmärtää sanattoman viestinnän merkityksen ja tiedostaa oman ilmaisunsa persoonalliset vahvuudet.
Tiedonhankinta	löytää alalla tarvittavia tietoja eri tiedonhakumenetelmillä ja aineistoja erilaisista tietolähteistä.	tuntee keskeisimmät atk-ohjelmat. seuraa säännöllisesti oman alansa tietoja ja aineistoja eri tietolähteistä.	löytää tietoja kirjaston tai arkiston manuaalisista hakujärjestelmistä. soveltaa työssään oman alansa tietoja ja aineistoja eri tietolähteistä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Oppimistaidot	soveltaa löytämäänsä uutta tietoa työtehtäväänsä. ymmärtää palautteen merkityksen oman oppimisensa kannalta.	soveltaa aikaisemmin oppimaansa uudessa tilanteessa.	muuttaa vuorovaikutustaan tai viestintätyyliään saamansa palautteen perusteella.
Yhteiset painotukset Teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen	tietää informaatioteknologian piiriin kuuluvia peruskäsitteitä.	soveltaa informaatioteknologiaa omassa työssään.	ymmärtää tietoyhteiskunnan kehityksen ja sen vaikutuksen ihmisten elämään.

3.1.2 Yksilö- ja ryhmäohjaus, 20 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- ihmisen elämänkaaren eri vaiheiden tunteminen ja kehitysvaiheiden huomioon ottaminen ohjaustilanteissa
- ryhädynamiikan ja kasvu ympäristöjen tunteminen sekä vuorovaikutusta vahvistavien ohjaustilanteiden toteutus yksilö- ja ryhmäohjauksessa
- eri harrastusalojen ominaispiirteiden perustekniikoiden tuntemus ja osaaminen
- tavoitteellisten ja kasvatuksellisten tilanteiden tai tilaisuuksien suunnittelu ja toteutus
- kriisitilanteisiin joutuneiden ja erityistä tukea tarvitsevien ohjaus
- omasta ja ohjattavien turvallisuudesta huolehtiminen sekä ensiaputaitojen hallinta.

Ydinosaamisesta tässä opintokokonaisuudessa arvioidaan vuorovaikutus- ja viestintätaidot.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi eri-ikäisten vapaaehtoista ja virikkeellistä harrastustoimintaa.

Opiskelija suunnittelee kohderyhmän tarpeiden mukaisen ohjaustilanteen ja siihen sopivat ohjausmenetelmät. Hän rakentaa näyttötilanteesta kokonaisuuden, jossa on selkeä aloitus-, toteutus- ja lopetusvaihe. Opiskelija laatii toimintaa varten myös turvallisuussuunnitelman, jossa kartoitetaan näyttötilanteeseen mahdollisesti liittyvät vaarat ja riskitekijät, sekä varmistaa ensiavun välittömän saannin tarvittaessa. Mikäli näyttötilanne vaatii, tulee opiskelijan hankkia alaikäisten henkilöiden huoltajien suostumus näyttöön osallistumiseen.

Näyttöympäristö

Näytössä opiskelijalla on ohjattavanaan näyttöön soveltuva ryhmä. Näyttöympäristö voi olla esimerkiksi nuorisotalo, järjestö, seurakunnan tai yksityisen kerho-, leiri- tai iltpäivätoiminta, jossa järjestetään kasvatuksellista toimintaa. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet. Näyttöympäristön on sovelluttava sekä yksilö- että ryhmäohjaukseen.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Ryhmätoiminnan tunteminen	varmistaa, että jokainen ryhmäläinen on mukana toiminnassa.	tunnistaa ryhmän kehitysvaiheen ja huomioi ympäristön vaikutuksen ryhmän toimintaan. ylläpitää ohjattavien omaa aktiivisuutta.	huomioi yksilön osana ryhmää ja löytää ryhmästä vahvuuksia, joiden avulla edetään ennalta asetettuihin tavoitteisiin. käyttää ryhmän toimintaa hyväkseen yksilön kasvun tukemisessa.

<p>Tavoitteiden nimeäminen</p> <p>Palautteen käyttö arvioinnissa</p>	<p>nimeää muutamia tavoitteita ryhmän toiminnalle.</p> <p>kykenee ottamaan vastaan palautetta ja arvioi ohjattuna omaa toimintaansa.</p>	<p>asettaa tavoitteet ohjattavien tai ryhmän tarpeiden mukaan.</p> <p>ottaa huomioon ryhmän taustan.</p> <p>ottaa rakentavasti vastaan palautetta ja osaa arvioida omaa toimintaansa.</p>	<p>asettaa ryhmän kehittämistä tukevia pitkän tähtäimen tavoitteita.</p> <p>hankkii järjestelmällisesti palautetta ja osaa arvioida omaa toimintaansa kriittisesti ja monipuolisesti.</p>
<p>Työtehtävän hallinta Ohjaustilanteiden käyttö kasvun tukemisen välineenä</p> <p>Toiminta työyhteisön jäsenenä</p> <p>Erityistä tukea tarvitsevien ohjaus</p>	<p>osallistuu ohjaustilanteisiin rohkaisten ryhmän jäseniä mukaan toimintaan.</p> <p>käyttää valitsemaansa ohjausmenetelmää ja välineistöä.</p> <p>noudattaa työyhteisön sääntöjä ja pystyy ottamaan vastaan palautetta omasta käyttäytymisestään.</p> <p>varmistaa, että jokainen ryhmäläinen on mukana toiminnassa.</p>	<p>käyttää keskeisimpiä ohjaamisen menetelmiä ryhmäläisten kasvun tukemiseen.</p> <p>toimii johdonmukaisesti työyhteisön jäsenenä ja muuttaa toimintaansa mahdollisen palautteen perusteella.</p> <p>huomaa erityistä tukea tarvitsevat ryhmäläiset ja tunnistaa heidän valmiutensa ja tarpeensa.</p>	<p>käyttää toiminnassaan monipuolisesti erilaisia ohjausmenetelmiä ja ottaa huomioon ryhmäläisten erilaiset tarpeet.</p> <p>hoitaa ohjaustilanteissa esille tulevat yllätystekijät ja suhteuttaa ne menetelmiin.</p> <p>toimii aloitteellisesti työyhteisön kehittämiseksi ja muuttaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella.</p> <p>vahvistaa erityisryhmiä sosiaalisesti ja ohjaa ryhmäläisiä kriisitilanteissa avun piiriin.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Elämänkaarivaiheet</p> <p>Auttamisjärjestelmät</p> <p>Ohjausmenetelmät</p>	<p>huomioi eri-ikäisten fyysiset ja psyykkiset valmiudet osallistua ohjattuun toimintaan.</p> <p>tunnistaa erityistä tukea tarvitsevan yksilön.</p> <p>käyttää joitakin ohjausmenetelmiä ja laatii työ-</p>	<p>valitsee eri-ikäisten ihmisten muodostamille ryhmille sopivia ohjausmenetelmiä.</p> <p>opastaa yksilön oikean auttamisjärjestelmän piiriin.</p> <p>hallitsee perusmenetelmät ja perusvälineistön, joita</p>	<p>ottaa ohjaustoiminnassaan huomioon elämänkaaren eri vaiheet.</p> <p>tukee ohjattavia kehitysvaiheisiin liittyvissä kriiseissä ja löytää vahvuuksia, joiden varassa he voivat toimia.</p> <p>osallistuu yksilön tukemiseen auttamisjärjestelmän piirissä.</p> <p>käyttää ryhmädynamiikan periaatteita ohjausmene-</p>

	leen ammatilliset tavoitteet.	käyttää monipuolisesti. soveltaa menetelmäosaamistaan.	telmissä ja ottaa ryhmien yhteisöllisyyden huomioon toiminnassaan.
Työturvallisuuden hallinta Fyysinen ja psyykinen turvallisuus	valitsee ohjattuna menetelmät järjestettyyn toimintaan niin, että kenenkään psyykinen tai fyysinen turvallisuus ei vaarannu. kertaa sovitut pelisäännöt ja turvallisuusohjeet.	valitsee itsenäisesti sellaiset toimintatavat, ettei kenenkään turvallisuus vaarannu. hallitsee ensiaputaidot sekä alaan keskeisesti liittyvät turvallisuusmääräykset.	opastaa ohjattaviaan laitteiden ja varusteiden turvallisuudessa käytössä. ottaa vastuun omasta ja ohjattaviensa turvallisuudesta kaikissa tilanteissa niin, ettei kenenkään turvallisuus vaarannu.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Vuorovaikutus- ja viestintätaidot	kiinnittää huomiota omaan kokonaisuutensa.	kehittää omaa kokonaisilmaisuutaan. tiedostaa omia persoonallisia viestinnällisiä vahvuuksiaan.	tulkitsen ja käyttää tietoisesti sanatonta viestintää.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Työssäoppimisjakson viimeisellä viikolla opiskelija näyttää saavuttamansa osaamisen tason ohjaamalla ryhmää. Näyttöä varten opiskelija laatii suunnitelman, jonka hän on yhdessä ohjattaviensa kanssa ideoinut työssäoppimisen alkujaksolla.

Opiskelija käy suunnitelman läpi työyhteisön kanssa ja sopii työnjaosta, tarvikkeista ja välineistä sekä ennakoi mahdollisia riskejä. Opiskelija käyttää ryhmän ohjauksessa monipuolisia työ- ja toimintatapoja. Arviointikeskustelu käydään yhdessä ryhmän ja työyhteisön kanssa. Opiskelija laatii kokonaiskuvauksen ryhmän toiminnasta ja kehityksestä sekä tavoitteiden toteutumisesta.

Esimerkki 2:

Näyttö ajoittuu koko työssäoppimisen jaksolle. Näytön teema sovitaan yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa ensimmäisen viikon aikana. Näyttö voidaan toteuttaa esimerkiksi vapaa-ajan toimintana tai näyttöympäristöön soveltuvana erillisenä projektina. Opiskelija laatii toimintaa koskevat suunnitelmat viikko-, päivä- ja toimintahetkitasolle. Suunnitelmasta ilmenevät tavoitteet, työmuodot ja kohderyhmä sekä toiminnan teoreettiset perustelut. Opiskelija ohjaa ryhmää tai ryhmiä suunnitelman mukaisesti. Opiskelija arvioi oppimistaan oppimispäiväkirjan avulla ja kokoaa näyttökansioon kaikki tuotokset, kuten suunnitelmat, oppimispäiväkirjan, itsearvioinnin ja mahdollisen muun materiaalin. Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Esimerkki 3:

Opiskelijaryhmä työskentelee näytössä tiiminä. Tiimi laatii yhdessä yksityiskohtaisen ryhmänohjaussuunnitelman, josta on selkeästi nähtävissä tiimin ja työyhteisön jäsenten vastuualueet, toiminnan kohde, työn tavoitteet ja työmenetelmät. Tiimi neuvottelee työyhteisön kanssa suunnitelman toimivuudesta. Ohjaustilanteessa tiimin jäsenet osoittavat yhteistyötaitojaan ja kykyjään toimia yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Tiimi selviytyy myös yllättävistä tilanteista. Suunnitelmassa, toteutuksessa ja arvioinnissa on nähtävissä jokaisen tiimin jäsenen rooli. Tiimi laatii toiminnastaan prosessikuvauksen ja arvioi omaa toimintaansa yhteisen keskustelun ja saamiensa palautteiden perusteella. Arvioinnissa ja palautteessa käytetään vertais- ja itsearviointia sekä ulkoista arviointia.

3.1.3 Ohjaus eri toimintaympäristöissä, 20 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- työskentely nuoriso- ja vapaa-aika-alan keskeisissä toimintaympäristöissä
- nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen ja toiminnan järjestäminen
- nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattietikan, työläinsäädännön sekä työsuojelu- ja muiden määräysten noudattaminen
- moniammatillisen yhteistyön hallinta ja ammattitaidon kehittäminen.

Ydinosaamisesta tässä opintokokonaisuudessa arvioidaan yhteistyötaitoja. Yhteisistä painotuksista arvioidaan yrittäjäyys, työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen ja laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi toimintaa sekä selvittää toiminnan päätöksenteko- ja rahoitusjärjestelmää valitsemassaan toimintaympäristössä. Opiskelija perehtyy valitun näyttöympäristön toimintaan, organisaatioon ja päätöksentekojärjestelmään. Hän selvittää, mistä toiminta saa rahoituksensa ja mistä kokonaisrahoitus muodostuu. Hän selvittää näyttöympäristössä käytetyn työmuodon synnyn ja sen, mikä yhteiskunnallinen muutos on vaatinut kyseisen työmuodon aloittamisen. Opiskelija selvittää myös, mitkä lait ja säädökset säätelevät toiminnan järjestämistä. Hän paneutuu alan työehtosopimukseen ja työsuojelutoimintaan.

Opiskelija selvittää, mitä yhteistyökumppaneita näyttöympäristössä on ja miten yhteistyö käytännössä toimii. Hän ottaa selville toiminnan tavoitteet ja roolin yhteistyötilanteissa. Opiskelija perehtyy myös näyttöympäristön laatukriteereihin ja niiden toimivuuteen käytännössä.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristönä voivat olla julkisella sektorilla esimerkiksi kunnan vapaa-aika-, sivistys- tai sosiaalitoimen alaiset nuoriso- tai vapaa-aikatoimen työpaikat tai lastensuojelu- ja nuorisohuoltolaitokset. Yksityisellä sektorilla näyttöympäristöjä ovat esimerkiksi nuoriso- tai vapaa-aika-alan palveluyritykset tai osuuskunnat. Näyttöympäristö voi olla kansalais- tai järjestötoiminnan toimipaikka. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, välikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Toiminnan taloudellisuus	toimii ennalta laaditun budjetin mukaisesti.	toimii suunnitelmallisesti ja taloudellisesti. seuraa ja talouden toteutumista työssään.	selvittää kunnan, valtion ja rahoitusta jakavien yhteisöjen ja yritysten tarjoamat tuet. huomioi taloudellisimman tavan järjestää toimintaa ja selvittää mahdollisuudet rahallisiin avustuksiin.
Toiminnan järjestäminen	toimii ohjattuna tapahtuman ja toiminnan järjestämisessä.	järjestää tavoitteellista toimintaa valitsemisensa toimintaympäristöissä.	järjestää itsenäisesti ja tavoitteellisesti erilaisia tapahtumia ja harrastustoimintaa.
Toimintaympäristön hallinta	ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon toimintaympäristön työmuotoja, organisaation rakennetta ja yhteistyökumppaneita.	kerää toimintaympäristöstä tietoa, jonka pohjalta suunnittelee itsenäisiä työkokonaisuuksia.	suunnittelee työtään toimintaympäristönsä edellyttämällä tavalla.
Työtehtävien kehittäminen	seuraa alalla tapahtuvia muutoksia.	havaitsee kehittämistarpeita ohjausympäristössä.	soveltaa kerättyä tietoa työtä kehittääkseen. löytää työhönsä uusia näkökulmia. käyttää hyväkseen asiakaspalautetta ja hankkii tietämystä alan kehitystarpeista.
Työtehtävän hallinta Työyhteisön jäsenenä toimiminen	toimii asiallisesti työyhteisön jäsenenä ja tuntee työyhteisön määritellyt arvot.	toimii aktiivisesti työyhteisön jäsenenä ja toimii sen ammattieettisten arvojen mukaisesti.	toimii vastuullisesti työyhteisön jäsenenä ja soveltaa työssään ammattialan eettisiä sääntöjä.
Moniammatillinen yhteistyö	tuntee lähialojen toimintatapoja ja palveluja.	tekee työtä yhteistyökumppaneiden, kuten eri viranomaisten, kotien ja koulujen, kanssa.	käyttää verkostotyöskentelyä monipuolisesti ja asiakkaan tarpeiden mukaan. käyttää toiminnassa hyväkseen tarjolla olevia tukipalveluja ja avustuk-

Ohjaustilanteen hoitaminen	toimii asiallisesti ohjausympäristössä.	tunnistaa ohjaustilanteessa tapahtuvat muutokset ja muuttaa toimintapaansa tilanteen vaatimalla tavalla.	sia. soveltaa omatoimisesti osaamistaan muuttuvissa työtehtävissä.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Oman ammattialan keskeisten säädösten tunteminen	toimii työnsä ja työpaikkansa ohjeiden ja säädösten mukaisesti.	löytää tarvittaessa ohjeita eri tilanteisiin alan työehtosopimuksesta. päivittää aktiivisesti tietojaan ammattialan keskeisistä kysymyksistä.	liittää ammattialan keskeisen tiedon omaan työhönsä sitä soveltaen. tuntee työntekijöiden vastuut ja velvollisuudet ja toimintaa ohjaavan lainsäädännön.
Alan kasvatustavoitteet	soveltaa kasvatustyön periaatteita.	noudattaa alan kasvatustyön tavoitteita ja periaatteita.	järjestää turvallista toimintaa, jonka tavoitteet hän määrittelee huomioiden ohjattavien ja näyttöympäristön yhteiskunnalliset ja kasvatukselliset arvot ja tarpeet.
Työlainsäädäntö ja alan työehtosopimus	toimii työajan järjestelyjä koskevien ohjeiden mukaisesti.	toimii alan työehtosopimuksen ja erityismääräysten mukaisesti.	ymmärtää työlainsäädännön ja työehtosopimuksen merkityksen ja hallitsee työkyvyn ylläpitoon ja työsuojeluun liittyvät menetelmät.
Työturvallisuuden hallinta Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä. toimii niin, ettei asiakkaan turvallisuus vaarannu.	tunnistaa riskit ja toimii turvallisuustekijät huomioiden.	järjestää turvallista toimintaa ja kehittää työturvallisuutta työssä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyötaidot	ottaa toiminnassaan toiset ihmiset huomioon.	toimii tiimin jäsenenä.	ottaa toisten tunnetilat huomioon toiminnassaan ja toimii joustavasti erilaisten ihmisten kanssa.
Yhteiset painotukset Yrittäjyys	tietää ammattialan yrityselämän toimijoita.	tuntee yrityselämän toimintatapoja ja tietää joi-takin yhtiömuotoja.	tuntee yrityselämän toimintatapoja syvällisesti. tunnistaa eri yhtiömuodot ja tuntee niiden toiminnallisia rakenteita.

Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	kysyy asiakkailta palautetta toiminnan laadusta ja kirjaa palautteen.	toimii neuvonta- ja ohjaustilanteissa asiakkaita hyvin palvellen. tuntee näyttöympäristön laatukriteerejä.	kehittää palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa. soveltaa näyttöympäristön laatukriteerejä työhönsä.
Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	noudattaa työpaikan työsuojelumääräyksiä ja ergonomisia ohjeita.	ylläpitää omaa psyykkistä ja fyysistä terveyttään.	toimii esimerkkinä päihteettömästä ja terveellisestä elämäntavasta. perustelee ohjattaville kehittävän vapaa-ajan vieton merkitystä arkielämässä jaksamisessa.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija osallistuu työssäoppimisjakson aikana moniammatillisen työryhmän toimintaan yhdessä työyhteisönsä jäsenen kanssa. Opiskelija tekee suunnitelman, jossa kartoittaa ja selvittää työryhmän yhteiskunnallisen merkityksen, tavoitteet, toimintaympäristön, toimijat, työtavat sekä rahoituksen. Suunnitelmasta ilmenevät nykytila, saavutukset ja tulevaisuuden haasteet. Opiskelija osallistuu työryhmän työskentelyyn ja laatii esimerkiksi havaintopäiväkirjan. Kartoituksen, selvityksen ja työryhmään osallistumisen pohjalta opiskelija laatii tiedollisen ja pohdiskelvan raportin. Lisäksi opiskelija osoittaa moniammatillisen yhteistyön merkityksen työssäoppimispaikalle ja arvioi sitä. Hän myös ehdottaa uusia yhteistyömuotoja tai -kumppaneita.

Esimerkki 2:

Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yhdessä työyhteisön kanssa yhteistoiminnallisen tapahtuman. Hän osoittaa näytössään tuntevansa tapahtuman tavoitteet, merkityksen ja luonteen sekä yhteistyökumppanit. Opiskelija tietää tapahtumaan liittyvät säädökset, sopimukset, ohjeet ja lupakäytännöt sekä työpaikan säännöt. Hän tuntee tapahtuman tulot ja menot. Arvioinnissa opiskelija pohtii työssäoppimispaikan toimintamahdollisuuksia ja -rajoitteita kokemansa perusteella.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee yksityisessä palveluyrityksessä. Hän tutustuu yrityksen toimintaideaan, työmuotoihin, yhteistyökumppaneihin ja rahoitukseen sekä säädöksiin ja ammattietiikkaan. Opiskelija vertailee yksityisen ja julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa palveluja nuoriso- ja vapaa-aika-alalle. Hän arvioi kummankin toimintaympäristön tuen tarpeita sekä omaa oppimistaan.

3.1B Koulutusohjelman ammatilliset opinnot

Vaihtoehtoiset valinnaiset ammatilliset osat

Opiskelija valitsee joko kohdan 3.1.4 Nuorisotoiminnan ohjaus tai 3.1.5 Vapaa-aikatoiminnan ohjaus.

3.1.4 Nuorisotoiminnan ohjaus, 20 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- nuorisotoiminnan kasvatuksellisen ja sosiaalisen merkityksen ymmärtäminen ja soveltaminen käytännön ohjaustilanteissa
- nuorten elinolojen ja elinympäristöjen kehittäminen
- nuorisotoiminnan välineiden ja varusteiden asianmukainen käyttö ja huolto sekä käytön opastaminen.

Opiskelija osoittaa osaamisensa **vähintään yhdessä** seuraavista nuorisotoiminnan menetelmäalueista:

- a) kulttuuriohjaus
- b) liikunnanohjaus
- c) leiri- ja retkitoiminta
- d) seikkailuohjaus
- e) muu soveltuva nuorisotoiminnan menetelmäalue.

Tässä opintokokonaisuudessa yhteisissä painotuksissa arvioidaan työsuojelu ja terveys ja ydinosaamisessa ongelmanratkaisutaidot.

Kunkin menetelmäalueen näyttö kuvataan erikseen.

a) Kulttuuriohjaus

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- kulttuurisen nuorisotoiminnan ohjaus.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija ohjaa lasten tai nuorten ryhmää sekä käyttää omia ohjausvalmiuksiaan ja asiantuntijuuttaan valitsemallaan kulttuuriohjauksen alueella. Hän työskentelee ryhmien kanssa ja muussa vuorovaikutuksessa eri menetelmillä. Opiskelija arvostaa ohjattaviansa ja kannustaa ja rohkaisee heitä kokeilemaan omia rajojaan ja oppimaan uutta sekä itsestään, kanssaihmisistään että ympäristöstään. Hän ohjaa nuoria erilaisiin harrastuksiin ja tapahtumiin.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla kunnan, järjestön, kolmannen sektorin tai yksityisen yrityksen toimipaikka, joka mahdollistaa kulttuurisen toiminnan taiteen tai muun kulttuurin alueella. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
<p>Työprosessin hallinta Toimintakokonaisuuksien suunnitteleminen</p> <p>Menetelmän soveltaminen</p> <p>Toimintakokonaisuuksien arviointi</p>	<p>toimii ohjattuna kulttuuri-toimintaa suunnittelevassa ryhmässä.</p> <p>seuraa ja toteuttaa tehtyä suunnitelmaa ja suorittaa annetut työtehtävät.</p> <p>keskustelee ryhmän kanssa toiminnasta ohjaustilanteen päätteeksi.</p>	<p>suunnittelee nuorten kanssa yhden toimintakokonaisuuden.</p> <p>ohjaa nuorten ryhmää itsenäisesti kulttuuritoiminnassa.</p> <p>keskustelee ryhmän kanssa kokemuksesta ja omasta työpanoksestaan.</p>	<p>ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon nuorisokulttuurin nykytilanteen ja eri menetelmät.</p> <p>motivoi ja kannustaa nuoria osallistumaan eri kulttuuritapahtumiin.</p> <p>osallistuu projektien kehittämiskokouksiin ja työskentelee moniammatillisesti keskeisten tahojen kanssa.</p>
<p>Työtehtävän hallinta Kulttuurisen nuorisotyön hallinta</p> <p>Nuorten taustojen ymmärtäminen</p> <p>Nuorten elinolojen parantaminen</p> <p>Menetelmän hallitseminen</p>	<p>ohjaa nuoria yleisimpiin kulttuuritoimintoihin.</p> <p>selvittää ohjattaviensa taustan, tarpeet ja toiveet.</p> <p>osallistuu työryhmässä nuorten elinolojen parantamiseen.</p> <p>hallitsee ohjaustilanteessa valitsemansa menetelmän perustekniikan.</p>	<p>valitsee kohderyhmälle sopivaa tietoa kulttuuritoiminnasta.</p> <p>ohjaa nuoria valitsemaan kulttuuriharrastusta heidän psyykkiset ja fyysiset valmiutensa huomioon ottaen.</p> <p>järjestää nuorille heidän elinolojaan kehittävää toimintaa taidetta ja kulttuuria hyväksi käyttäen.</p> <p>soveltaa luovasti ohjaustilanteessa valitsemansa menetelmän perustekniikkaa.</p> <p>valitsee yhteisöllisyyttä tukevia menetelmämuotoja.</p>	<p>esittelee kulttuuritapahtuman tai harrastuksen, joka motivoi nuoria.</p> <p>tukee nuoren kasvua kulttuuripalvelujen käytössä yksilölliset tekijät huomioon ottaen.</p> <p>tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa.</p> <p>ottaa huomioon keskeiset lasten ja nuorten juridiset oikeudet ja velvollisuudet.</p> <p>soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustekniikkaa ohjattaviensa yksilöllisten taitotasojen mukaan.</p>

<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön erityistuntemus</p> <p>Väline- ja tekniikkatietämys</p> <p>Taide- ja kulttuurituntemus</p>	<p>tuntee toimintaympäristön kulttuuriharrastuksia ja nuorisokulttuureja.</p> <p>tuntee keskeisimmät valitsemansa kulttuuriohjauksen välineet ja tekniikan.</p> <p>kertoo nuorille kulttuurin ja taiteen merkityksestä.</p>	<p>käyttää toimintaympäristöä ja sen mahdollisuuksia toiminnan toteuttamisessa.</p> <p>välittää nuorille tietoa kulttuuritoiminnasta.</p> <p>valitsee toimintaan sopivat välineet ja tekniikan sekä ohjaa nuoria niiden käytössä.</p> <p>motivoi nuoria keskustelemaan kulttuurin yhteiskunnallisesta merkityksestä.</p>	<p>arvioi kulttuuriharrastuksia ja nuorisokulttuureja sekä innostaa nuoria tutustumaan niihin.</p> <p>soveltaa muuttuvissa olosuhteissa väline- ja teknistä tietämystään.</p> <p>keskustelee ja perustelee yhdessä nuorten kanssa taiteen ja kulttuurin vaikutusta yksilön ja yhteisön hyvinvoinnille.</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta Turvallisuudesta vastaaminen</p>	<p>käyttää itse ja ohjaa avustettuna nuoria käyttämään laitteita, varusteita ja välineitä turvallisella tavalla.</p>	<p>valitsee itsenäisesti laitteet, varusteet ja välineet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.</p>	<p>analysoi toiminnan riskejä turvallisuuden kannalta ja neuvoo nuoria uusien laitteiden valinnassa ja vastuullisessa käytössä.</p>
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot</p>	<p>laatii ohjattuna varasuunnitelman muuttuvien olosuhteiden varalle.</p>	<p>laatii ja arvioi itsenäisesti varasuunnitelman.</p>	<p>arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa sekä arvioi omia kehittymistarpeitaan.</p>
<p>Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen</p>	<p>tietää organisaationsa tavat toimia työsuojelutilanteissa.</p>	<p>tietää työn fyysiset ja psyykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.</p>	<p>edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.</p>

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija työskentelee nuorisotalolla ja ohjaa lasten tai nuorten ryhmää säännöllisessä kerhotoiminnassa valitsemallaan kulttuuriharrasteen alueella, esimerkiksi musiikissa, kädentaidoissa tai tanssissa. Hän asettaa kasvatukselliset tavoitteet ja määrittää kohderyhmän sekä perustelee ryhmän kehitystasolle sopivat työmuodot. Opiskelija arvioi ryhmän toimintaa saamansa palautteen perusteella sekä arvioi kulttuuriharrastusten merkitystä ohjattavilleen ja yhteisölle laajemmin. Hän arvioi omaa oppimistaan.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää toimintaympäristössään nuorten ryhmälle teatteritoimintaa ja -harjoituksia. Ryhmä kootaan draama- ja teatteri-ilmaisusta kiinnostuneista nuorista. Opiskelija rakentaa nuorten kanssa viiden tapaamiskerran ohjelman. Ryhmä tekee draama- ja teatteriharjoituksia, jotka tukevat nuorten omia vahvuuksia ja vahvistavat itseilmaisutaitoja.

Tapaamiskertojen lopuksi ryhmässä laaditaan jatkosuunnitelma. Opiskelija arvioi draama- ja teatteri-ilmaisun merkitystä nuoren kasvun tukemisessa nuorisotyössä. Hän laatii itsearvioinnin omasta ohjauksen työprosessistaan. Hän varmistaa toiminnan jatkumisen näytön jälkeenkin.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee nuorten kulttuuritoimintaan erikoistuneella toimipaikalla. Hän kartoittaa siellä toimivat ryhmät ja kuvaa niiden toimintaa. Hän selvittää toimipaikan ja alueen nuorisokulttuuriset ilmiöt sekä toimipaikan ulkopuolella toimivat mahdolliset nuorten kulttuuriryhmät. Hän arvioi kulttuuritoiminnan ja nuorisokulttuurien merkitystä yksilölle, yhteisölle ja nuorisotyölle.

Opiskelija esittää kartoituksen tulokset toimipaikan työyhteisölle ja tekee kehittämis ehdotuksia toimipaikan työn kehittämiseksi ja mahdollisten uusien nuorten ryhmien saamiseksi mukaan toimintaan.

Esimerkki 4:

Opiskelija osallistuu valitsemansa organisaation kulttuuriseen tapahtumatuotantoon. Hän sopii tapahtumatuotantoon liittyvästä konkreettisesta työtehtävästä työyhteisön kanssa. Hän seuraa toimintaa ja rakentaa itselleen kokonaiskuvan tapahtumatuotannon prosessista osallistumalla tapahtumatuotannon palavereihin sekä haastatteleamalla siihen osallistuvia työntekijöitä.

Opiskelija havainnoi nuorten osallistumista ja heidän rooliaan tuotannon eri vaiheissa. Hän laatii raportin kokonaisuudesta, haastatteluista, havainnoista sekä kehittämisideoista. Hän arvioi saamansa palautteen perusteella omaa työtehtäväänsä tapahtumatuotannossa sekä omia kehittymistarpeitaan.

Esimerkki 5:

Opiskelija käyttää audiovisuaalista mediaa nuorisotyön kulttuurisissa tehtävissä. Hän työskentelee työyhteisön ja nuorten ryhmän kanssa ja nuorten kiinnostuksen mukaisesti valitsee välineeksi esimerkiksi videon, mediapelin, lehden (painettu tai verkkolehti), radion tai netin.

Työskentelyssään hän käyttää osallistavaa ja vuorovaikutteista työmuotoa, jossa yhdessä nuorten kanssa rakennetaan heitä kiinnostava sisältö. Aiheena voivat olla esimerkiksi eri taiteenlajit, populaarikulttuuri, nuorisokulttuuri tai nuorten elämä. Opiskelija toteuttaa suunnitelman yhdessä nuorten kanssa.

Opiskelija arvioi yhdessä nuorten kanssa tuotantoprosessia ja itse tuotosta. Hän laatii prosessikuvauksen koko hankkeesta ja arvioi omaa rooliaan hankkeen eri vaiheissa.

b) Liikunnanohjaus**Näytön kuvaus**

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ryhmälle lapsia tai nuoria liikunnallisen ohjaustilanteen tai tapahtuman, esimerkiksi liikuntapäivän tai turnauksen. Opiskelija käyttää joitakin liikun-

nanohjauksen perustaitoja sekä lajikohtaisia ohjaustaitoja. Hän käyttää, huoltaa ja säilyttää varusteita ja välineitä ja antaa opastusta niiden käytössä myös ohjaamalleen ryhmälle.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristönä voivat olla eri liikunta- ja urheilujärjestöjen, kunnan liikuntatoimen, yksityisen sektorin tai oppilaitosten toimipaikat. Näyttöympäristönä tai sen yhteistyökumppaneina voivat olla myös aluetoimikunnat tai omakotiyhdistykset sekä monikulttuuriset tai kansainväliset toimijat.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Liikuntakokonaisuuksien suunnitteleminen	toimii ohjattuna liikunnan palvelukokonaisuuksia suunnittelevassa ryhmässä.	suunnittelee nuorten kanssa yhden liikuntakokonaisuuden.	ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon nuorten liikuntakulttuurin nykytilanteen ja eri menetelmät.
Menetelmän soveltaminen	seuraa tehtyä liikuntasuunnitelmaa.	ohjaa nuorten liikuntaryhmää itsenäisesti.	motivoi ja kannustaa nuoria osallistumaan urheiluun ja liikuntaan ja harrastamaan sitä.
Toimintakokonaisuuksien läpikäyminen ohjaustilanteen päätteeksi	keskustelee ryhmän kanssa toimintatilanteesta.	keskustelee ryhmän kanssa yhteisestä kokemuksesta ja omasta työpanoksestaan.	osallistuu kokouksiin liikuntaprojektien kehittämiseksi ja työskentelee moniammatillisesti keskeisten tahojen kanssa.
Työtehtävän hallinta Liikunnallisen nuorisotyön hallinta	ohjaa nuoria yleisimpiin liikuntatoimintoihin.	valitsee kohderyhmälle yhteisöllisyyttä tukevia liikuntamuotoja.	esittelee ja perustelee liikuntamuodon tai -tavan, joka motivoi nuoria.
Nuorten taustojen ymmärtäminen	selvittää ohjattavien taustan, tarpeet ja toiveet.	ohjaa nuoria valitsemaan liikuntaharrastusta heidän psyykkiset ja fyysiset valmiutensa huomioon ottaen.	tukee nuorten kasvua liikuntapalvelujen käytössä yksilölliset tekijät huomioon ottaen.
Menetelmän tekninen hallitseminen	hallitsee valitsemansa menetelmän perustekniikan ohjaustilanteessa.	soveltaa luovasti valitsemansa menetelmän perustekniikkaa ohjaustilanteessa.	soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustekniikkaa ohjattavien yksilöllisten taitotasojen mukaan.
		valitsee yhteisöllisyyttä tukevia toimintamuotoja.	

Nuorten elinolojen parantaminen	osallistuu työryhmässä nuorten elinolojen parantamiseen.	järjestää nuorille heidän elinolojaan ja terveyttään kehittävää liikunnallista toimintaa.	tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa. ottaa huomioon keskeiset lasten ja nuorten juridiset oikeudet ja velvollisuudet.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön erityistuntemus	tuntee toimintaympäristön soveltuvuuden liikunnanohjaukseen.	käyttää toimintaympäristöä ja sen mahdollisuuksia toiminnan toteuttamisessa.	arvioi nuorten suosimia liikuntamuotoja sekä innostaa nuoria tutustumaan uusiin liikuntamuotoihin.
Välinetietämys	tuntee keskeisimmät liikunnassa tarvittavat välineet.	välittää liikuntatietoa nuorille. valitsee toimintaan sopivat välineet ja ohjaa nuoria niiden käytössä.	soveltaa muuttuvissa olosuhteissa välinetietämystään.
Liikunnan merkitys	on liikunnallisena esimerkkinä ohjattavilleen ja noudattaa terveitä elämäntapoja.	perustelee käytännön toiminnassa liikunnan merkityksen terveydelle.	analysoi ja perustelee liikunnan merkityksen sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta.
Työturvallisuuden hallinta Turvallisuudesta vastaaminen	käyttää itse ja ohjaa avustettuna nuoria käyttämään laitteita, lajeja, niiden varusteita ja välineitä turvallisesti.	valitsee itsenäisesti laitteet, varusteet ja välineet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.	analysoi liikuntatoiminnan tai urheilun riskejä turvallisuuden kannalta.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	laatii ohjattuna varasuunnitelman muuttuvien olosuhteiden varalle.	laatii itsenäisesti varasuunnitelman ja arvioi sitä.	arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa sekä arvioi omia kehittämistarpeitaan.
Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	tietää organisaationsa tavat toimia työsuojelutilanteissa.	tietää työn fyysiset ja psyykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.	edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija suunnittelee lapsille tai nuorille liikuntakerhon, jonka tarkoituksena on innostaa nuoria kuntoliikunnan piiriin ja tukea nuorten terveitä elämäntapoja. Hän valitsee nuorten kanssa ryhmälle sopivia liikuntamuotoja ja suunnittelee toiminnan yksityiskohtaisesti etukäteen. Hän määrittelee toiminnalle kasvatukselliset tavoitteet, joiden toteutumista hän lopuksi arvioi.

Opiskelija etsii toiminnan toteutukseen sopivia yhteistyökumppaneita. Hän varmistaa toiminnan jatkumisen näytön jälkeenkin. Hän varmistaa toiminnan turvallisuuden ja varautuu myös muuttuviin tilanteisiin laatimalla varasuunnitelman.

Esimerkki 2:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa liikunnallista ryhmätoimintaa liikuntarajoitteiselle erityisryhmälle. Hän kiinnittää huomiota myönteisen liikuntakokemuksen saamiseen, yhteistoiminnallisuuden kehittämiseen ja yksilöiden huomioimiseen ryhmässä. Opiskelija laatii toiminnalle myös muita tavoitteita, esimerkiksi tasapainotarkkuuden tai reaktionopeuden kehittämistä.

Opiskelija kuvaa liikunnanohjauksen merkitystä nuoren kasvulle terveellisen elämäntavan ja hyvän fyysisen peruskunnon luomisen sekä mielihyvän ja ilon tuottamisen kautta. Hän liittyy liikuntaan myös musiikkia.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee laitoksessa, esimerkiksi nuorten vastaanottokodissa tai nuorisokodissa. Hän suunnittelee ja toteuttaa nuorille liikunnallista nuorisotoimintaa, jonka tavoitteena on vahvistaa nuoren sosiaalista kehitystä ja kasvattaa itsevarmuutta.

Toimintaa järjestäessään opiskelija ottaa huomioon nuorten taustat ja heidän aikaisemmat kokemuksensa liikunnan piiristä. Hän valitsee liikuntamuotoja, jotka soveltuvat kyseiselle nuorisoryhmälle ja suuntaavat ryhmän kasvua terveeseen suuntaan. Hän huolehtii siitä, että liikuntakokemuksesta tulee myönteinen.

Opiskelija tutustuttaa nuoret liikuntaa järjestäviin tahoihin ja kannustaa heitä jatkamaan harrastustaan myöhemmin omatoimisesti. Hän varmistaa, että nuoret tietävät, minkä tahojen puoleen he voivat kääntyä halutessaan lisätietoja liikuntaharrastuksista.

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan saamiensa palautteiden valossa.

c) *Leiri- ja retkitoiminta*

Näytön kuvaus

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa leiri- ja retkitoimintaa eri vuodenaikoina, esimerkiksi vaelluksen, hiihtoretken, luontoleirin tai teemaretken. Opiskelija ohjaa nuoria luonnossa liikuttaessa ja oleskeltaessa. Hän myös arvioi toimintaa tapahtuman jälkeen.

Näyttöympäristö

Näytön voi antaa kunnan, järjestön tai yksityisen tahon järjestämällä leirillä, vaelluksella tai retkellä. Tapahtuma järjestetään ulkoilmassa.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
<p>Työprosessin hallinta Toimintakokonaisuuksien suunnitteleminen</p> <p>Menetelmän soveltaminen</p> <p>Toimintakokonaisuuksien läpikäyminen ohjaustilanteen päätteeksi</p>	<p>toimii ohjattuna leiri- ja retkitoimintaa suunnittelemissa ryhmässä.</p> <p>seuraa tehtyä suunnitelmaa ja suorittaa annetut työtehtävät.</p> <p>keskustelee ryhmän kanssa toimintatilanteesta.</p>	<p>suunnittelee nuorten kanssa yhden toimintakokonaisuuden.</p> <p>ohjaa leirillä tai retkellä itsenäisesti ryhmää.</p> <p>keskustelee ryhmän kanssa kokemuksesta ja omasta työpanoksestaan.</p>	<p>arvioi suunnitelman vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä omia suunnittelutaitojaan.</p> <p>motivoi ja kannustaa nuoria osallistumaan retkille ja leireille.</p> <p>osallistuu kokouksiin leirien ja retkien kehittämiseksi ja työskentelee moniammatillisesti eri tahojen kanssa.</p>
<p>Työtehtävän hallinta Leiri- ja retkitoiminnan hallinta</p> <p>Nuorten taustojen ymmärtäminen</p> <p>Menetelmän hallitseminen</p> <p>Nuorten elinolojen parantaminen</p>	<p>valitsee kohderyhmälle sopivaa leiri- ja retkitoimintaa.</p> <p>selvittää ohjattavien taustan, tarpeet ja toiveet.</p> <p>hallitsee valitsemansa menetelmän perustekniikan ohjaustilanteessa.</p> <p>osallistuu nuorten paikallisten elinolojen parantamiseen ryhmässä.</p>	<p>osallistuu leiri- tai retkitoiminnan ohjaamiseen ja perustelee lapsille tai nuorille ympäristön tärkeyttä.</p> <p>ohjaa nuoria valitsemaan heille sopivaa leiri- tai retkitoimintaa.</p> <p>soveltaa luovasti valitsemansa menetelmän perustekniikkaa ohjaustilanteessa.</p> <p>järjestää nuorille elinoloja kehittävästä toiminnasta ja korostaa leiri- ja retkitoiminnan yhteisöllisyyttä tukevia toimintamuotoja.</p>	<p>esittelee ja perustelee leiri- ja retkitoimintaa ja motivoi kohderyhmää osallistumaan niihin.</p> <p>tukee nuorten kasvua leireillä ja retkillä yksilölliset tekijät huomioon ottaen.</p> <p>soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustekniikkaa ohjattavien yksilöllisten taitotasojen mukaan.</p> <p>tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön erityistuntemus</p> <p>Väline- ja varustetietämys</p>	<p>tuntee toimintaympäristön luonnonolosuhteet ja välittää ympäristötietoa muille.</p> <p>tuntee keskeisimmät leiri- ja retkitoiminnan välineet</p>	<p>kertoo Suomen luonnon yleisimmistä kasvi- ja eläinlajeista sekä innostaa nuoria tutustumaan luontoon.</p> <p>valitsee toimintaan sopivat varusteet ja välineet ja</p>	<p>käyttää luontotyyppiä ja ympäristön mahdollisuuksia toiminnan toteuttamisessa.</p> <p>soveltaa muuttuvissa olosuhteissa väline- ja varus-</p>

Luvista huolehtiminen ja hyvien tapojen noudattaminen	ja varusteet. toimii leiri- ja retkitoimintaan soveltuvien hygieniaohteiden mukaisesti.	ohjaa nuoria niiden käytössä. tuntee jokamiehen oikeudet ja kertoo ne nuorille.	tetietämystään. ymmärtää luonnossa käyttäytymisen tavat ja ohjaa nuoria luonnossa liikkumiseen.
Työturvallisuuden hallinta Turvallisuudesta vastaaminen	käyttää itse ja ohjaa muita käyttämään laitteita, varusteita ja välineitä turvallisella tavalla.	valitsee itsenäisesti laitteet, varusteet ja välineet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.	analysoi toiminnan turvallisuusriskejä ja neuvoa nuoria uusien laitteiden valinnassa.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	laatii ohjattuna varasuunnitelman muuttuvien olosuhteiden varalle.	laatii ja arvioi itsenäisesti varasuunnitelman.	arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa ja arvioi omia kehittymistarpeitaan.
Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	tietää organisaationsa tavat toimia työsuojelutilanteessa.	tietää työn fyysiset ja psyykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.	edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa yhteistyössä työssäoppimispaikkansa kanssa luontoleirin ala-asteikäisille lapsille. Hän tutustuttaa lapset luonnon rikkauksiin ja ohjaa lapsia selviytymään luonnossa. Hän laatii toimintaa ja tehtäviä, jotka kasvattavat lapsia kunnioittamaan luontoa ja säästämään ja suojelemaan sitä.

Opiskelija varmistaa, että toiminta on turvallista ja lapset ovat asianmukaisesti varustautuneet leiriolosuhteisiin. Hän huomioi jokaisen lapsen tarpeet. Lopuksi hän arvioi toiminnan onnistumista lapsilta, työtovereiltaan ja vanhemmilta saamansa palautteen perusteella.

Esimerkki 2:

Opiskelija työskentelee kaupunkimaisessa ympäristössä. Hän tutustuttaa ohjattavansa kaupunkiluontoon.

Hän laatii työyhteisölle kaupunkisuunnistuksesta ehdotuksen, johon on sisällytetty perustellut kasvatukselliset tavoitteet. Osallistujat saavat suunnistuksesta luontotietoutta ja oivalluksia luonnon merkityksestä. Opiskelijalla on riittävät tiedot ja taidot suunnitelman toteuttamiseen. Hän toteuttaa suunnistuksen yhdessä työyhteisön kanssa.

Opiskelija arvioi suunnistuksen toteutumista ja osallistujien havaintokykyjen kehittymistä. Hän ehdottaa toiminnalle vaihtoehtoisia toteuttamistapoja ja sisältöjä.

Esimerkki 3:

Opiskelija osallistuu järjestön, nuorisotalon tai nuorisokodin vaellukselle. Hän laatii suunnitelman yhteistyössä työyhteisön kanssa. Hän kuvaa suunnitelmassa vaellukselle osallistuvan ryhmän iät ja taustat sekä tieto- ja taitotason ja kokemuksen. Suunnitelmaan sisällytetään vaelluksen tavoitteet sekä ryhmäytymistä edistäviä työmuotoja valmistelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Opiskelija tutustuu yhdessä nuorten ja työyhteisön kanssa vaellusreittiin, olosuhteisiin ja luontoon. Valmisteluissa kootaan lista tarvittavista välineistä, tarvikkeista ja varusteista sekä ennakoitaan mahdollisia riskejä, joiden pohjalta laaditaan varasuunnitelmat.

Vaelluksen jälkeen siitä keskustellaan yhdessä. Keskustelussa arvioidaan ryhmän toimivuutta sekä fyysisten ja henkisten voimavarojen riittävyttä sekä analysoidaan riskien toteutumista. Opiskelija arvioi oppimispäiväkirjan avulla itseään ryhmän jäsenenä sekä omia kokemuksiaan vaelluksen aikana.

Esimerkki 4:

Opiskelija työskentelee luontojärjestössä tai luontokerhossa, jossa yhdistyvät luonnon arvot ja kestävä kehitys sekä ihmisen vastuu ympäristöstä. Hän suunnittelee ja toteuttaa retken jätteenkeräyskohteeseen. Hän myös arvioi retken onnistumista. Hän valmistelee retkeä yhdessä ryhmän kanssa ja tutustuu erilaisiin tapoihin säästää luontoa. Opiskelija hyödyntää luonto- ja ympäristöjärjestöjen materiaalia aiheen käsittelyssä.

Jätteenkeräyskohteeseen opiskelija sopii asiantuntevan esittelyn. Valmistelun ja retken toteutumisen jälkeen opiskelija laatii yhdessä ryhmän kanssa luontoa säästävät toimintaohjeet järjestön tai ryhmän käyttöön. Hän arvioi yhdessä ryhmän kanssa aiheen käsittelyn ja itse retken vaikuttavuutta sekä yksilöille heränneitä ajatuksia luonnon ja ympäristön merkityksestä sekä ihmisen vastuusta. Opiskelija laatii järjestön tai kerhon käyttöön raportin toteutetusta toiminnasta.

d) Seikkailuohjaus

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osallistuu työryhmään, joka suunnittelee ja toteuttaa seikkailutoimintaa tai suunnittelee ja ohjaa itsenäisesti yksittäisiä seikkailuaktiviteetteja, kuten ryhmä- tai ongelmanratkaisutehtävät tai matalaköysitehtävät. Opiskelija käyttää, säilyttää ja huoltaa varusteita ja välineitä. Hän ohjaa ryhmäläisiä varusteiden ja välineiden käytössä.

Näyttöympäristö

Näytön voi antaa kunnan, järjestön, oppilaitoksen tai yksityisen tahon järjestämässä seikkailutapahtumassa tai järjestämällä aktiivisuuteen perustuvaa toimintaa. Näyttöympäristössä tulee olla seikkailutoimintaan sopivia välineitä ja varusteita.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Toimintakokonaisuuksien suunnitteleminen Menetelmän soveltaminen Toimintakokonaisuuksien läpikäyminen ohjaustilanteen jälkeen	toimii ohjattuna seikkailutoimintaa suunnittele- vassa ryhmässä. seuraa tehtyä suunnitel- maa ja suorittaa annetut työtehtävät. keskustelee ryhmän kans- sa toimintatilanteesta.	suunnittelee nuorten kanssa yhden toiminta- kokonaisuuden. ohjaa seikkailutoiminnan ryhmää itsenäisesti. keskustelee ryhmän kans- sa yhteisestä kokemuk- sesta ja omasta työ- panoksestaan.	ottaa suunnittelussa huomioon seikkailukas- vatuksen nykytilanteen ja eri menetelmät. motivoi ja kannustaa osallistujia osallistumaan seikkailutoimintaan. osallistuu kokouksiin seikkailutoiminnan kehit- tämiseksi ja työskentelee moniammatillisesti eri tahojen kanssa.
Työtehtävän hallinta Seikkailutoiminnan hallin- ta Nuorten taustojen ym- märtäminen Menetelmän hallitseminen Nuorten elinolojen paran- taminen	perustelee seikkailutoi- minnan ja elämysten vai- kutusta nuoren kasvuun. selvittää ohjattaviensa taustan, tarpeet ja toiveet. hallitsee seikkailuun valit- semansa menetelmän perustekniikan ohjausti- lanteessa. osallistuu nuorten paikal- listen elinolojen paran- tamiseen työryhmässä.	valitsee yhteisöllisyyttä tukevia seikkailutoimin- nan muotoja. ohjaa nuoria valitsemaan seikkailutoimintaa heidän psyykkiset ja fyysiset valmiutensa huomioon ottaen. soveltaa luovasti valitse- mansa menetelmän pe- rustekniikkaa ohjaustilan- teessa. valitsee yhteistoiminnalli- sia menetelmiä. järjestää nuorille elinoloja kehittävää toimintaa seikkailukasvatusta hy- väksi käyttäen.	esittelee seikkailutoimin- ta ja rohkaisee osallis- tumaan siihen. tukee nuorten kasvua seikkailutoiminnassa yksi- lölliset tekijät huomioon ottaen. soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustek- niikkaa ohjattavien yksi- löllisten taitotasojen mu- kaan. tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa. ottaa huomioon asiaan liittyvät juridiset oikeudet ja velvollisuudet.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön eri- tyistuntemus	tuntee toimintaympäris- tön soveltuvuuden seik-	käyttää toimintaympäris- töä ja sen mahdollisuuk-	arvioi seikkailun eri toi- mintamuotoja sekä in-

Väline- ja varustetietämys	kailutoimintaan. tuntee keskeisimmät seikkailutoiminnan välineet ja varusteet.	sia toiminnan toteuttamisessa. valitsee toimintaan sopivat varusteet ja välineet ja ohjaa nuoria niiden käytössä.	nostaa nuoria tutustumaan monipuolisesti seikkailun mahdollisuuksiin. soveltaa muuttuvissa olosuhteissa väline- ja varustetietämystään.
Luvista huolehtiminen ja hyvien tapojen tuntemus	kertoo nuorille seikkailutoimintaan kuuluvista säännöistä.	toimii seikkailutoiminnan hyvien tapojen mukaisesti ja ottaa toiset huomioon.	keskustelee nuorten kanssa seikkailutoiminnan käyttäytymisen tavoista ja ohjaa nuoria seikkailutoiminnassa.
Työturvallisuuden hallinta Turvallisuudesta vastaaminen	käyttää itse välineitä ja varusteita turvallisesti.	valitsee itsenäisesti varusteet, välineet ja laitteet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.	analysoi seikkailutoiminnan turvallisuusriskejä ja neuvoa muita uusien laitteiden valinnassa ja vastuullisessa käytössä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	laatii ohjattuna varasuunnitelman muuttuvien olosuhteiden varalle.	laatii ja arvioi itsenäisesti varasuunnitelman.	arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa sekä omia kehittämistarpeitaan.
Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	tietää organisaationsa tavat toimia työsuojelutilanteissa.	tietää työn fyysiset ja psyykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.	edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija osallistuu työssäoppimisjakson aikana nuorisotalon seikkailuleirin suunnitteluun ja toteutukseen. Opiskelija kuvaa suunnitelmassaan seikkailuleirin kasvatukselliset tavoitteet ja kohderyhmän. Hän kartoittaa leirille osallistuvien kokemukset ja toiveet seikkailutoiminnan järjestämisestä. Hän rakentaa yhdessä työyhteisön kanssa turvallisia, hyviä kokemuksia sekä onnistumista tarjoavia seikkailutoimintoja.

Opiskelija laatii listan kuhunkin seikkailuosioon tarvittavista välineistä ja varusteista sekä niihin liittyvistä turvallisuustekijöistä. Opiskelija arvioi suunnitelman toteutusta, turvallisuutta ja kasvatuksellisia tavoitteita. Hän kerää leirille osallistuneilta ja työyhteisöltä arvioita ja palautetta seikkailuleiristä ja kokoaa niistä kehittämisraportin.

Esimerkki 2:

Opiskelija toteuttaa järjestössä iltapäiväkerhoryhmälle seikkailullisen iltapäivän. Opiskelijan työparina toimii kokenut seikkailupedagogiikkaan ja seikkailutoimintaan perehtynyt työntekijä. Opiskelija seuraa työparin työskentelyä sekä osallistuu ja toteuttaa seikkailutoimintaa ja kuvaa valmisteluprosessia ja itse toteutusta: tavoitteiden toteutumista, kohderyhmän kokemuksia, työparin toimintaa, turvallisuus- ja riskitekijöitä, välineiden ja varusteiden hallintaa ja seikkailupäivän purkua.

Esimerkki 3:

Opiskelija suunnittelee lastenkodin tai koulukodin ryhmälle toimintaa, jonka menetelmät ovat seikkailupedagogisia. Ryhmä kokoontuu näissä merkeissä kymmenen kertaa. Opiskelija kuvaa näytössään ryhmän jäsenten elämäntilannetta sekä elämänhallinnan vahvuuksia ja heikkouksia. Opiskelija keskustele ohjattaviensa kanssa heidän omista toiveistaan ja käyttää toiveita suunnitelmansa pohjana.

Opiskelija arvioi yhdessä työyhteisön kanssa ryhmälle asetettavia kasvatuksellisia tavoitteita kuvatun tilanteen ja työyhteisön muiden jäsenten asiantuntemuksen mukaisesti ja valitsee seikkailutoiminnalliset menetelmät ryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija laatii seikkaperäisen listan tarvittavista välineistä ja varusteista, tiloista ja tarvikkeista sekä turvallisuussuunnitelman. Opiskelija arvioi omaa oppimistaan ja kehittymistarpeitaan.

e) Muu nuorisotoiminnan menetelmäalue

Näytössä sovelletaan yllä olevien menetelmäalueiden kohtia.

3.1.5 Vapaa-aikatoiminnan ohjaus, 20 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- tavoitteellisen ja yhteisöllisen vapaa-aikatoiminnan järjestäminen
- yhteisökasvatuksellisten menetelmien soveltaminen vapaa-aikatoimintaan
- järjestettyyn toimintaan osallistuvien henkilöiden ohjaaminen työkalujen ja varusteiden turvalliseen ja asianmukaiseen käyttämiseen.

Opiskelija osoittaa osaamisensa **vähintään yhdessä** seuraavista vapaa-aikatoiminnan menetelmäalueista:

- a) kulttuuriohjaus
- b) liikunnanohjaus
- c) luonto- ja elämystoiminta
- d) erityisryhmien ohjaus
- e) muu vapaa-aikatoiminnan menetelmäalue.

Kunkin menetelmäalueen näytöt kuvataan erikseen.

a) Kulttuuriohjaus

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- kulttuurisen vapaa-aikatoiminnan ohjaus.

Näytön kuvaus

Opiskelija järjestää vapaa-ajan kulttuuritoimintaa ryhmälle tai yhteistyössä ryhmän kanssa. Hän ohjaa kohde-ryhmää vapaa-ajan kulttuuritoiminnoissa ja valitsee kohderyhmälle sopivan menetelmän. Opiskelija selvittää kulttuurin merkitystä yhteiskunnalle ja eri ikäryhmille.

Näytössä opiskelijan tehtävänä on suunnitella toimintaa, toteuttaa suunnitelma ja arvioida sen onnistumista.

Näyttöympäristö

Näyttö suoritetaan omassa oppilaitoksessa tai työpaikalla, esimerkiksi kansalaisopistossa, nuorisotalossa, kirjastossa tai vapaa-ajan kulttuuritoimintaa järjestävässä musiikki- tai taidekoulussa. Työpaikalla suoritettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden, tilojen ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voidaan toteuttaa esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektissa voidaan esimerkiksi pyrkiä lisäämään lasten ja nuorten osallistumista lähiympäristön toimintaan. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Kulttuuritoimintojen suunnittelu	valitsee ohjausmenetelmät ja teeman kohderyhmän mukaan.	asettaa ryhmän tavoitteet ja valitsee itsenäisesti menetelmät ja järjestettävän toiminnan tavoitteiden mukaan.	asettaa tavoitteet ja valitsee menetelmät ja järjestettävän toiminnan niin, että se innostaa kohderyhmää ja ryhmän yksittäisiä jäseniä.
Kulttuuritoimintojen toteuttaminen ja ohjaus	pysyy suunnitelmassa ja suorittaa annetut työtehtävät.	laatii itsenäisesti aikataulun. antaa eri ikäryhmille joidenkin kulttuuri- tai taidemuotojen ohjausta. työskentelee itsenäisesti.	käyttää aikataulua työskentelyn apuvälineenä. onnistuu tuomaan esiin osallistujien luovuutta sekä yksilö- että ryhmätasolla.
Toiminnan arviointi ja kehittäminen	osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin ja kehittää kulttuurisia vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle (esim. jossakin lähiössä).	arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden kannalta. osallistuu projekteihin ja kokouksiin, joilla pyritään kehittämään kult-	kehittää itseään ohjaajana opiskelemalla lisää taiteesta, kulttuurista ja muista luovista alueista.

		tuurisia vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.	
Työtehtävien hallinta Menetelmien hallinta Kulttuuriohjauksen tiedot	ohjaa yksinkertaisilla menetelmillä tai välineillä eri-ikäisiä henkilöitä eri toiminnoissa.	käyttää itsenäisesti toimintoon ja ryhmälle soveltuvia menetelmiä ja välineitä. esittelee kohderyhmälle sopivaa tietoa vapaa-ajan kulttuuritoiminnoista.	ottaa huomioon ryhmän ja yksilöiden resurssit valitessaan käytettäviä menetelmiä ja välineitä. käyttää menetelmiä ja välineitä, jotka innostavat osallistujien luovuutta sekä yksilöinä että ryhmänä. tiedottaa erilaisista kulttuuritapahtumista ja opastaa eri kulttuuriympäristöihin sekä ottaa samalla huomioon tärkeimmät lain mukaiset kansalaisoikeudet ja -velvollisuudet.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus Taide- ja kulttuuritietämys	sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän ikään. määrittelee suunnitelmassa kulttuurin käsitteen ja selvittää kulttuurin ja taiteen merkitystä yhteiskunnalle.	sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden mukaan. perustelee suunnitelmasa, miksi kulttuuri lisää ihmisen hyvinvointia.	sovittaa ohjauksen ryhmän jäsenten mukaan ja ottaa huomioon esimerkiksi näiden iän ja mahdolliset kulttuuritaustoihin liittyvät erot. keskustelee osallistujien kanssa siitä, miksi taide, kulttuuri ja luova toiminta lisäävät hyvinvointia. asettaa tavoitteet yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja perustelee toimintaa pitkän aikavälin näkökulmasta.
Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö	osaa itse käyttää laitteita, välineitä ja varusteita turvallisesti ja ohjattuna osaa neuvoa muitakin.	pitää työturvallisuutta lähtökohtana valitessaan tarkoitukseen sopivia materiaaleja, välineitä ja varusteita sekä testaa niitä ennen käyttöä.	analysoi toiminnan riskejä. huolehtii laitteiden, välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käyttämisestä,

		antaa osallistujille ohjasta laitteiden, välineiden ja varusteiden käytöstä.	huoltamisesta ja säilytyksestä. opastaa osallistujille materiaalin, välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet		kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään. tekee yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa oppiakseen uutta.	antaa osallistujille sellaisia tehtäviä, että näiden on keskusteltava keskenään. tekee systemaattisesti yhteistyötä muiden eri alojen osapuolten kanssa ja lisää näin ammattitaitoaan.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	toteuttaa ohjattuna palvelukokonaisuuksia.	kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä. antaa osallistujille ehdotuksia muista vastaavista harrastuksista ja vapaaajan toiminnoista.	pitää huolen siitä, että opetus on mielekäs ja innostava kokemus osallistujille. kannustaa ja motivoi osallistujia osallistumaan itselleen sopiviin harrastuksiin ja muihin vapaaajan toimintoihin.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija vetää lasten näytelmäkerhoa ala-asteella. Hän valmistelee lasten kanssa teatteriesityksen. Näytelmäkerho järjestää kolme esitystä.

Esimerkki 2:

Opiskelija vastaa jonkin yrityksen virkistystoiminnasta ja järjestää erilaista toimintaa, esimerkiksi teatterivierailuja, jolla pyritään lisäämään työntekijöiden viihtyvyyttä. Lisäksi opiskelija toimii yrityksen henkilöstölehden henkilöstöetuja käsittelevän osion toimittajana.

b) Liikunnanohjaus

Näytön kuvaus

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- liikunnallisen vapaa-aikatoiminnan ohjaus.

Opiskelija järjestää vapaa-ajan liikuntatoimintaa ryhmälle tai yhteistyössä ryhmän kanssa. Hän antaa kohde-ryhmälle vapaa-ajan liikuntatoiminnan ohjausta ja valitsee kohderyhmälle sopivan menetelmän. Opiskelija selvittää liikunnan merkitystä yhteiskunnalle ja eri ikäryhmille. Opiskelija käyttää materiaaleja, välineitä ja varusteita turvallisesti.

Näyttöympäristö

Näyttö suoritetaan omassa oppilaitoksessa tai työpaikalla, esimerkiksi kansalaisopistossa, nuorisotalossa tai vapaa-ajan liikuntatoimintaa järjestävässä yhdistyksessä tai yrityksessä. Työpaikalla suoritettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden, tilojen ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voi olla esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle järjestettävää ohjausta.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektilla voidaan pyrkiä esimerkiksi lisäämään ihmisten liikkumista. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Liikunnanohjauksen suunnittelu	valitsee ohjausmenetelmät sekä liikuntalajin tai kuntoiluvedon kohderyhmän mukaan.	asettaa tavoitteita ryhmälle ja valitsee itsenäisesti menetelmät ja järjestettävät toiminnot tavoitteiden mukaan.	valitsee menetelmiä ja toimintoja, jotka ovat kohderyhmää innostavia ja kehittäviä.
Liikunnanohjauksen toteutus	pysyy suunnitelmassa ja suorittaa annetut työtehtävät.	johtaa ohjausta ja vastaa toiminnasta alusta loppuun saakka.	antaa ohjausta, joka on mielekästä osallistujien kannalta ja joka saa nämä viihtymään
Toiminnan arviointi ja kehittäminen	osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin ja kehittää vapaa-ajan toimintaa jollekin ryhmälle tai jollekin alueelle.	arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden saavuttamisen kannalta.	tekee tarvittaessa yhteistyötä alan asiantuntija-ohjaajan kanssa. osallistuu työryhmään, joka pyrkii kehittämään vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.

		osallistuu projekteihin ja kokouksiin, joilla pyritään kehittämään vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.	
Työtehtävien hallinta Menetelmien hallinta	antaa yksinkertaisilla menetelmillä ja välineillä joidenkin liikuntalajien ohjausta eri-ikäisille henkilöille.	<p>käyttää itsenäisesti menetelmiä ja välineitä, jotka soveltuvat järjestettävään toimintaan ja ovat ryhmälle sopivia.</p> <p>muuttaa tarvittaessa toteutuksen tahtia ohjauksen aikana ja sovittaa tehtävän vaikeusastetta tarpeen mukaan.</p>	<p>antaa monipuolista ohjausta kahdessa liikuntalajissa, joista ainakin toinen on jokin kuntoilulaji.</p> <p>tekee jostakin lajista lajikohtaiset ohjeet.</p> <p>antaa ohjausta jossakin kuntoilulajissa.</p> <p>ottaa huomioon ryhmän ja yksilöiden resurssit valitessaan käytettäviä menetelmiä ja välineitä.</p> <p>käyttää osallistujia innostavia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>järjestää yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa jonkin liikuntatapahtuman.</p>
Liikuntatapahtumista tiedottaminen		esittelee kohderyhmälle sopivaa tietoa liikunta- ja kuntoilumahdollisuuksista.	tiedottaa tulossa olevista kansallisista ja alueellisista liikuntamahdollisuuksista ja ottaa samalla huomioon osallistujien tärkeimmät lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus	sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän ikään.	sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden mukaan.	mukauttaa opastuksen ryhmän osallistujien psyykkisten ja fyysisten valmiuksien sekä sosiaalisten tarpeiden mukaan.
Liikuntatietämys	selvittää lyhyesti liikunnan merkitystä yhteiskunnalle ja ihmisen hyvinvointiin.	perustelee suunnitelmassa, miksi liikunta on hyväksi yksilölle.	keskustelee yhdessä osallistujien kanssa liikunnan merkityksestä

			terveydelle. asettaa suunnittelussaan tavoitteet yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja perustelee toimintaa pitkän aikavälin näkökulmasta.
Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö	käyttää itse laitteita, välineitä ja varusteita turvallisesti ja osaa ohjattuna neuvoa muitakin.	valitsee välineet ja varusteet itsenäisesti ottaen huomioon turvallisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden ja testaa välineet ennen käyttöä. neuvoo osallistujille laitteiden, välineiden ja varusteiden käytön.	analysoi toiminnan riskejä. huolehtii laitteiden, välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käyttämisestä, huoltamisesta ja säilytyksestä. neuvoo osallistujille välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet		kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään. tekee yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa oppiakseen uutta.	antaa osallistujille yhteistyötä ja keskinäistä kommunikointia vaativia tehtäviä. tekee systemaattisesti yhteistyötä muiden eri alojen osapuolten, kuten erityisryhmien ohjaamiseen erikoistuneiden ohjaajien kanssa ja lisää näin ammattitaitoaan.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	toteuttaa palvelukokonaisuuksia saatuaan ohjausta.	kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä. antaa osallistujille ehdotuksia muista vastaavista harrastuksista ja vapaa-ajan toiminnoista.	pitää huolen siitä, että opetus on mielekäs ja innostava kokemus osallistujille. kannustaa osallistujia osallistumaan itselleen sopiviin liikuntaharrastuksiin ja muihin vapaa-ajan toimintoihin.

			näyttää käytöksellään ja elintavoillaan hyvää esimerkkiä osallistujille.
--	--	--	--

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija vetää aikuisille liikuntatunnin jollakin kuntosalilla. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa liikuntatunnin sekä arvioi sen toteutusta. Hän kerää osallistujilta palautetta.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää liikuntatapahtuman yksin tai työryhmän jäsenenä. Liikuntatapahtuma voi olla esimerkiksi eri yritysten välinen viestitapahtuma, jossa jokainen yritys kilpailee omalla joukkueellaan. Tilaisuuden tavoite on vahvistaa yrityksen yhteishenkeä kuntoilemalla yhdessä ja tapaamalla muiden yritysten ihmisiä.

c) Luonto- ja elämystoiminta

Näytön kuvaus

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- eri-ikäisten luonto- ja elämystoiminnan ohjaus.

Opiskelija järjestää vapaa-ajan luonto- ja elämystoimintaa ryhmälle tai yhteistyössä ryhmän kanssa. Opiskelija antaa kohderyhmälle ohjausta luontoelämyksiä tuottavassa toiminnassa sekä opastaa, kuinka luonnossa liikutaan ja ollaan. Opiskelija valitsee kohderyhmälle sopivan menetelmän. Ohjauksen perustana on näkemys, että luonto on tärkeä ihmiselle ja ihmisen hyvinvoinnille.

Näyttöympäristö

Näyttö toteutetaan työpaikan ohjauksessa, esimerkiksi kansalaisopistossa, nuorisotalossa tai luontoelämyksiä järjestävässä yhdistyksessä tai yrityksessä. Oppilaitos voi myös järjestää näytön esimerkiksi leirikeskuksesta tai läheisellä luontoalueella. Työpaikalla toteutettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voi olla esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle järjestettävää ohjausta.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektissa voidaan esimerkiksi pyrkiä lisäämään lasten ja nuorten osallistumista lähiympäristön toimintaan. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön kuvaus

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
<p>Työprosessin hallinta Luontoelämyksiä tuottavan toiminnan suunnittelu</p> <p>Luontoelämyksiä tuottavan toiminnan ohjaus ja toteuttaminen</p> <p>Toiminnan arviointi ja kehittäminen</p>	<p>valitsee ympäristön, ohjausmenetelmät ja teeman kohderyhmän mukaan.</p> <p>pysyy suunnitelmassa ja suorittaa annetut työtävät.</p> <p>osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin kehittääkseen luontoelämystoimintaa jollekin ryhmälle tai alueelle.</p>	<p>asettaa tavoitteita ryhmälle ja valitsee itsenäisesti toteutusympäristön, menetelmät ja järjestettävät toiminnot tavoitteiden mukaan.</p> <p>laatii itsenäisesti aikataulun.</p> <p>johtaa ohjausta ja vastaa toiminnasta alusta loppuun saakka.</p> <p>arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden saavuttamisen kannalta.</p> <p>osallistuu projekteihin ja kokouksiin kehittääkseen luontoelämystoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.</p>	<p>hyödyntää luonnon tarjoamia mahdollisuuksia ja valitsee kohderyhmää innostavia menetelmiä ja toimintoja.</p> <p>käyttää aikataulua työn toteutuksen työkaluna ja muuttaa sitä tarvittaessa.</p> <p>antaa monipuolista ohjausta ja käyttää useita metodeja.</p> <p>keskustelee osallistujien kanssa siitä, miksi luonnossa oleskelu lisää hyvinvointia.</p> <p>kuuluu työryhmään, joka pyrkii kehittämään luontoelämyksiä tuottavaa toimintaa.</p>
<p>Työtehtävien hallinta Menetelmien hallinta</p> <p>Luonnon tuntemus</p>	<p>antaa eri ikäryhmille yksinkertaisin menetelmin ohjausta luonnossa liikkumisesta ja olemisesta sekä siitä, miten eri välineitä ja varusteita käytetään.</p> <p>kertoo yleisellä tasolla osallistujille Suomen luonnosta.</p>	<p>käyttää itsenäisesti sopivia ohjausmenetelmiä opastaessaan luonnossa liikkumista ja olemista sekä käyttää erilaisia välineitä ja varusteita.</p> <p>osaa nimetä tavallisimmat kasvi- ja eläinlajit osallistujien ympäristössä.</p>	<p>käyttää luovasti luonnon tarjoamia mahdollisuuksia valitessaan menetelmiä, välineitä ja varusteita.</p> <p>osaa kertoa osallistujille tavallisimmista kasveista ja eläinlajeista sekä biotoopeista.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus</p>	<p>sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän ikään.</p>	<p>sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden mukaan.</p>	<p>noudattaa osallistujille laadittuja sääntöjä ja suhtautumistapoja, jotka koskevat luonnossa liikkumista, ja keskustelee näistä osallistujien kans-</p>

Luonnon tuntemus	osaa kertoa osallistujille, miksi luonto on tärkeä ihmisen hyvinvoinnin ja viihtyvyyden kannalta.	kertoo kattavasti jostakin luontoon liittyvästä osa-alueesta, esimerkiksi puulajeista. liikkuu sulavasti maastossa ja on hyvä esikuva osallistujille.	sa. vastaa osallistujien kysymyksiin luonnosta ja saa nämä huomaamaan ympäröivän luonnon tapahtumia. ottaa huomioon osallistujien tärkeimmät lainopilliset oikeudet ja velvollisuudet.
Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö	käyttää itse välineitä ja varusteita turvallisesti ja osaa ohjattuna neuvoa muitakin.	pitää työturvallisuutta lähtökohtanaan valitessaan tarkoitukseen sopivia välineitä ja varusteita sekä testaa niitä ennen käyttöä. neuvoo osallistujille välineiden ja varusteiden käytön.	analysoi toiminnan riskejä. huolehtii välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käytämisestä, huoltamisesta ja säilytyksestä. neuvoo osallistujille välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön.
Osallistujien turvallisuus	muistuttaa osallistujia etukäteen mahdollisista säävaihteluista.	muistuttaa osallistujia etukäteen mahdollisista säävaihteluista.	valmistaa osallistujia sään muutoksiin ja varmistaa, että osallistujat tietävät, miten eri tilanteissa pitää toimia.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet		kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään.	antaa osallistujille sellaisia tehtäviä, että näiden on keskusteltava keskenään.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	toteuttaa palvelukokonaisuuksia ohjattuna.	kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä.	pitää huolen siitä, että opetus on mielekäs ja innostava kokemus osallistujille.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija järjestää jonkin yhdistyksen ohjauksessa linturetken lähellä olevalle järvelle. Hän suunnittelee retken, tiedottaa siitä ja johtaa retkeä. Hän myös huolehtii siitä, että käytössä on tarvittavat varusteet tai että osallistujat ovat ottaneet mukaan omat varusteet.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää yhdessä kunnan vanhustenhuollon kanssa vanhuksille tarkoitettun leirin. Leiri järjestetään leirikeskuksessa, ja siellä on mahdollisuus tehdä marja- ja sieniretkiä metsään.

d) Erityisryhmien ohjaus

Näytön kuvaus

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- vapaa-aikatoiminnan järjestäminen erityisryhmille
- elämänhallinnan tukeminen
- ongelmatilanteissa avustaminen.

Opiskelija järjestää vapaa-ajan toimintaa erityisryhmälle tai yhteistyössä erityisryhmän kanssa. Hän opastaa ryhmää vapaa-aikatoiminnoissa tai työskentelee jossakin laitoksessa. Opiskelija valitsee ryhmälle sopivan menetelmän.

Näyttöympäristö

Näyttö suoritetaan omassa oppilaitoksessa tai työpaikalla, esimerkiksi sairaalassa, asuntolassa, yhdistyksessä tai nuorisotalossa. Työpaikalla suoritettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden, tilojen ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voi olla esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle järjestettävää ohjausta.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektissa voidaan esimerkiksi pyrkiä lisäämään lasten ja nuorten osallistumista lähiympäristön toimintaan. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Erityisryhmän vapaa-aikatoiminnan ja muiden tehtävien suunnittelu	suunnittelee ohjattuna toimintaa ryhmän jäsenenä tai yksin ohjattuna ohjausta.	suunnittelee menetelmät ja toiminnan tai tehtävät asetettujen tavoitteiden mukaisesti.	asettaa tavoitteet ja valitsee menetelmät ja toiminnan tai tehtävät niin, että ne tukevat tai innostavat kohderyhmää.
Erityisryhmän vapaa-aikatoiminnan ja muiden tehtävien ohjaus ja toteuttaminen	pysyy suunnitelmassa ja suorittaa annetut työtehtävät.	laatii itsenäisesti aikataulun. toteuttaa joitakin toimintoja itsenäisesti, joitakin osana työryhmää.	käyttää aikataulua työn toteutuksen työkaluna ja muuttaa sitä tarvittaessa. suunnittelee monista eri ammattilaisista koostuvan ryhmän osana syrjäytymistä torjuvia pro-

<p>Toiminnan arviointi ja kehittäminen</p>	<p>osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin kehittääkseen vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.</p>	<p>arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden kannalta.</p> <p>osallistuu projekteihin ja kokouksiin, joilla pyritään kehittämään vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.</p>	<p>jekteja.</p> <p>korostaa selvästi osallistujien tarvetta tukeen ja mielekkääseen toimintaan.</p> <p>osallistuu syrjäytymistä ehkäisevän projektin arviointiin hyödyntäen omaa tietämystään erityisryhmistä ja muista vastaavista projekteista.</p> <p>osallistuu työryhmään, joka pyrkii kehittämään vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.</p>
<p>Työtehtävän hallinta Laitoksen vapaa-aikatoiminnan ohjaus</p> <p>Erityisryhmien eri tehtävien toteuttaminen</p> <p>Kanssakäymisen taidot</p>	<p>antaa ohjausta osana työryhmää ja käyttää yksinkertaisia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>suorittaa ohjattuna yksinkertaisia laitoksen työtehtäviä.</p> <p>pystyy ohjattuna toteuttamaan palvelukokonaisuuksia.</p>	<p>käyttää itsenäisesti toimintaan ja ryhmälle soveltuvia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>suorittaa itsenäisesti laitoksen rutiinitehtäviä.</p> <p>kohtaa ongelmatilanteissa ihmiset asiallisesti ja ottaa huomioon toisen ihmisen tarpeet.</p>	<p>käyttää itsenäisesti osallistujia innostavia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>osallistuu työryhmän jäsenenä laitoksen tavallisimpiin työtehtäviin.</p> <p>pystyy itsenäisesti toteuttamaan palvelukokonaisuuksia.</p> <p>järjestää tukitoimintaa.</p> <p>tietää monipuolisesti erityisryhmistä ja käyttää työskentelyssään itsenäisesti osaamistaan.</p> <p>suunnittelee ohjauksen niin, että se on mielekästä ja antaa tukea osallistujille</p> <p>pystyy rakentamaan luottamuksellisia suhteita ongelmatilanteissa oleviin ihmisiin.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus</p>	<p>sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän</p>	<p>sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden</p>	<p>mukauttaa opastuksen ryhmän osallistujien</p>

Erityisryhmätaidot	ikään. tunnistaa tavallisimmat syrjäytymisen syyt.	mukaan. työskentelee työryhmässä ja hyödyntää erityisryhmien tuntemustaan työssään. perustelee suunnitelmaansa, miksi toiminta on hyväksi ryhmälle.	psykkisten ja fyysisten valmiuksien sekä sosiaalisten tarpeiden mukaan. tunnistaa eri erityisryhmien ongelmatilanteita.
Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö	käyttää itse laitteita, välineitä ja varusteita turvallisesti ja ohjattuna osaa neuvoa muitakin.	pitää työturvallisuutta lähtökohdana valitessaan tarkoitukseen sopivia materiaaleja, välineitä ja varusteita sekä testaa niitä ennen käyttöä. neuvoo osallistujille laitteiden, välineiden ja varusteiden käytön.	huolehtii laitteiden, välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käyttämisestä, huoltamisesta ja säilytyksestä. neuvoo osallistujille materiaalin, välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet		kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään. tekee yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa oppiakseen uutta.	antaa osallistujille sellaisia tehtäviä, että näiden on työskenneltävä yhdessä. tekee systemaattisesti yhteistyötä muiden eri alojen osapuolten kanssa ja lisää näin ammattitaitoaan.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	toteuttaa palvelukokonaisuuksia ohjattuna.	kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä. antaa osallistujille ehdotuksia muista vastaavista harrastuksista ja vapaa-ajan toiminnoista.	ohjaa apua tarvitsevat apu- ja tukijärjestelmien piiriin. kannustaa ja motivoi osallistujia osallistumaan harrastuksiin ja muuhun juuri heille sopivaan toimintaan, joka antaa tukea kulloisessakin elämäntilanteessa.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija järjestää toimintapäivän kehitysvammaisille ja heidän perheilleen. Toimintapäivän tavoitteena on aktivoita ja innostaa kehitysvammaisia sekä järjestää näiden perheille mahdollisuus tavata toisiaan ja pitää hauskaa yhdessä.

Esimerkki 2:

Opiskelija toimii tukihenkilönä jossakin organisaatiossa, esimerkiksi Punaisessa Ristissä tai seurakunnassa, ja tukee ja auttaa kriisin kohdanneita henkilöitä. Henkilöt tarvitsevat jonkun, jolle puhua ja joka auttaa heitä päivittäisissä askareissa.

e) *Muu vapaa-aikatoiminnan menetelmäalue*

Näytössä sovelletaan yllä olevien menetelmäalueiden kohtia.

Koulutusohjelman ammatilliset opinnot – valinnaiset ammatilliset osat (tutkintoon valittava kaksi)

3.1.6 Kansalais- ja järjestötoiminnan ohjaus, 10 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- työskentely kansalaisjärjestöissä ja niiden toiminnan kehittäminen
- kansalaistoiminnan merkityksen perustelu ja toimintaan motivointi.

Tässä opintokokonaisuudessa ydinosaamisessa arvioidaan yhteistyötaitoja. Yhteisistä painotuksista arvioidaan kuluttajaosaaminen.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija ohjaa toimintaa kansalaisjärjestössä tai -liikkeessä ja suunnittelee toimintaa osallistujien kanssa. Opiskelija toteuttaa järjestön kerhotoimintaa tai vastaavaa tai osallistuu järjestön työryhmän työskentelyyn (esim. julkaisu/lehti, markkinointi, tiedotus, tapahtuma, juhla, tulevaisuuden suunnittelu, projekti, hanke). Hän voi osoittaa osaamisensa toimimalla nuorisovaltuuston jäsenenä, sihteerinä tai puheenjohtajana tai hoitamalla luottamustehtävää. Näytön voi antaa myös osallistumalla yhteisön, järjestön, yrityksen tai yhdistyksen vapaaehtoistoimintaryhmän toimintaan.

Opiskelija voi toteuttaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestön tai ryhmän tapahtumatuotannon (esim. juhlat, kylätapahtuman, konsertin, hyväntekeväisyystapahtuman) tai järjestää kansainvälistä toimintaa.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla varhaisnuoriso- tai nuorisojärjestö tai -liike, oppilaskunta, kunnallinen luottamustehtävä tai työryhmä, esimerkiksi nuorisovaltuusto, kehittämis- tai asiantuntijaryhmä tai lautakunta. Näyttöympäristönä voi olla myös kansalaishanke (esimerkiksi skeittipuisto, yökahvila, bänditila) tai työskentely nuorten parissa vapaaehtoistoimintaa järjestävässä yhdistyksessä, yrityksessä tai järjestössä (esim. Oranssi, Walkers, Non-Fighting Generations, Nuorten akatemia). Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Aikataulun laatiminen	suunnittelee oman aikataulunsa suhteessa järjestön projektiin tai tapahtumaan.	aikatauluttaa toimintaa olemassa olevien yhteisten tavoitteiden pohjalta.	ottaa huomioon aikatauluun liittyvät riskit.
Talousresurssien suunnitteleminen	laatii ohjattuna avustushakemuksen, jossa hahmottaa keskeiset tulot ja menot.	kuvaa mahdolliset rahoituskanavat ja laatii itsenäisesti avustushakemuksen.	osallistuu järjestön kokonaisen talousarvion laadintaan.
Järjestötoimintaan verkottuminen	hyödyntää ohjattuna järjestöjen kontaktiverkkoja.	ehdottaa työyhteisölle uuden yhteistyömuodon aloittamista.	kehittää uusia yhteistyömuotoja ja arvioi niiden mahdollisuuksia.
Arvioiminen	osallistuu ohjattuna hankkeen tai projektin arviointiin.	osallistuu hankkeen tai projektin kehittämiseen.	toteuttaa itsenäisesti hankkeen tai projektin arvioinnin ja kuvailee sen kehittämistarpeet.
Työtehtävän hallinta Järjestötoiminta	toimii järjestön arkityössä osallistuvalla tavalla.	käyttää kokoustekniikkaa järjestössä.	laatii kokouksesta pöytäkirjan tai muistion.
Toiminnan ohjaaminen	järjestää ohjattuna kansalais- tai järjestötoiminnan pienimuotoisen tapahtuman.	ohjaa itsenäisesti kansalaisjärjestön tai -ryhmän toimintaa tai sen tapahtuman.	kokeilee järjestötoiminnassa uusia motivoinnin toimintamuotoja.
Kansalaistoiminta	toimii ohjattuna kansalaistoiminnan kehittämissankkeissa.	tekee konkreettisen esityksen tai aloitteen kansalaistoiminnasta.	perustelee kansalaistoiminnan merkitystä muille ja innostaa heitä toimimaan.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Lainsäädännön tunteminen	tuntee kansalaisten perusoikeudet ja velvollisuudet ja toimii järjestön käytännön mukaisesti.	toimii tehtävään tai toimintaan liittyvän keskeisen lainsäädännön mukaisesti.	toimii järjestön tai toiminnan kansainvälisten säädösten mukaisesti.
Yhteiskunnallisten osallistumisjärjestelmien merkitys	suhtautuu myönteisesti edustukselliseen demokratiaan sekä äänestämiseen.	kuvaa ja perustelee järjestön toimijoille kolmannen sektorin käsitettä.	ottaa toiminnassaan huomioon kansalaisaktiivisuuden periaatteen ja perustelee sen merkityksen yhteiskunnan kannalta.

Työturvallisuuden hallinta Työturvallisuusmääräysten tunteminen	selvittää toimintaympäristön työturvallisuusmääräykset.	ottaa toiminnassaan huomioon työturvallisuusmääräykset ja tuntee työlainsäädännön pääpiirteittäin.	arvioi työturvallisuusmääräysten puutteita.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyötaidot	osallistuu luontevasti ryhmän toimintaan ja kuuntelee muiden mielipiteitä.	ottaa yhteistyötilanteissa toimintaympäristönsä muut henkilöt tai tahot rakentavalla tavalla huomioon.	toimii aloitteellisesti ja kehittää eri ryhmien välisiä yhteistyötä.
Yhteiset painotukset Kuluttajaosaaminen	tuntee vapaan kansalais-toiminnan keskeistä kuluttajalainsäädäntöä.	toimii vastuullisena kuluttajana kansalais- ja järjestötoiminnassa.	välittää muille tietoa vastuullisena kuluttajana toimimisesta.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija osallistuu kansalaisjärjestön tai -ryhmän toimintaan ja kuvaa suunnitelmassa järjestön tai ryhmän arvot, päämäärän, toimintatavat, kansainvälisen toiminnan ja historian sekä toimintaan vaikuttavan lainsäädännön. Suunnitelmaan sisältyy kohderyhmän kuvaus: ikä, sukupuolijakauma, kehitystaso sekä ryhmän elinkaari ja tilanne. Hän kuvaa ryhmän toiminnan tavoitteet sekä laatii kuvauksen toimintamenetelmistä sekä listan tarvittavista välineistä. Suunnitelmaan sisältyy aikataulu, työnjako, talousarvio ja mahdollisen avustuksen haku ja varasuunnitelma.

Opiskelija toteuttaa varhaisnuoriso- tai nuorisojärjestön kerhotoiminnan tai vastaavan tai osallistuu järjestön työryhmän työskentelyyn (esim. julkaisu/lehti, markkinointi, tiedotus, tapahtuma, juhla, tulevaisuuden suunnittelu, projekti, hanke). Hän voi toimia nuorisovaltuuston jäsenenä, sihteerinä tai puheenjohtajana tai hoitaa luottamustehtävää. Opiskelija voi myös osallistua yhteisön, järjestön, yrityksen tai yhdistyksen vapaaehtoistoimintaryhmän toimintaan.

Arvioinnissa opiskelija kuvaa kansalaisoppimisen ja vapaaehtoistoiminnan merkitystä oman kokemuksen ja käytännön näytössä syntyneiden käsitysten valossa. Arvioinnissa painotetaan opiskelijan kykyä kuvata innostavan ja motivoivan kansalaistoiminnan merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle. Arviointiin sisältyy oman kasvun ja sosiaalisen kehityksen kuvaus. Opiskelija kehittää osaamistaan osoittamalla toiminnalle kolme kehittämisen näkökulmaa tai kolme uutta toimintamuotoa. Opiskelija perustelee valintansa.

Esimerkki 2:

Opiskelija toteuttaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa järjestön tai ryhmän tapahtumatuotannon (esim. juhlat, kylätapahtuman, konsertin, hyväntekeväisyystapahtuman).

Opiskelija kuvaa suunnitelmassa järjestön tai ryhmän arvot, päämäärät, toimintatavat, kansainvälisen toiminnan ja historian sekä toimintaan vaikuttavan lainsäädännön. Suunnitelmassa on kuvattava tapahtuman tavoitteet, suunnittelun vaiheet, historia, osanottajat, sisältö, talousarvio, mahdolliset avustukset, markkinointi ja arviointi.

Arvioinnissa opiskelija keskittyy siihen, miten hyvin suunnitelma ja käytännön toteutus vastasivat toisiaan. Hän perustelee näkemyksensä. Opiskelijan itsearvioinnissa painottuu henkilökohtaisen oppimisen arviointi. Opiskelija ideoi kehittämisenäkökulmasta kolme uutta tapahtumaa huomioiden järjestön lähtökohdat ja tavoitteet.

Esimerkki 3:

Suunnitelmassa opiskelija kuvaa järjestön tai ryhmän arvot, päämäärät, toimintatavat, kansainvälisen toiminnan ja historian sekä toimintaan vaikuttavan lainsäädännön. Hän jäsentää järjestön tai ryhmän yhteistyökumppanit (verkosto) sekä yhteistyön tavoitteet, sisällön, tulokset, työnjaon ja mahdollisen taloudellisen vastuunjaon. Erityinen painoarvo on yhteistyön merkityksen kuvauksella: miksi yhteistyötä tehdään.

Toteuttamisvaiheessa opiskelija osallistuu järjestöjen välisen yhteistyöryhmän toimintaan sekä seuraa, havainnoi ja analysoi järjestön tai ryhmän kokeneen toimijan toimintaa.

Opiskelija painottaa arvioinnissa yhteistoiminnan merkitystä ja tulosten kuvausta järjestölle tai ryhmälle sekä yhteiskunnalle. Opiskelija arvioi omia havaintojaan, eri järjestöistä tai ryhmistä tulevien ihmisten toimintatapaa, toisten huomioimista sekä mahdollisia ristiriitoja. Opiskelija havainnoi omaa toimintaansa havaintopäiväkirjan avulla Päiväkirjassa hän kuvaa omia ajatuksiaan, ideoitaan ja tunnetilojaan, pohtii suhtautumistaan toisiin ihmisiin sekä kehittää ristiriitojen ratkaisumalleja.

Opiskelija arvioi mahdolliset järjestölle tai ryhmälle sopivat uudet yhteistyökumppanit ja perustelee yhteistyökumppaneiden merkityksen.

3.1.7 Projektitoiminnan ohjaus, 10 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- projektitoiminnan suunnittelu ja ohjaus
- ratkaisukeskeinen projektitoiminnan kehittäminen.

Opintokokonaisuudessa ydinosaamisessa painotetaan ongelmanratkaisutaitoja.

Näytön kuvaus

Näytössä opiskelijan tehtävänä on osallistua projektitoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Näyttöympäristö

Näyttö voidaan suorittaa työpaikalla, esimerkiksi nuorisotalossa, koulussa, yhdistyksessä, yrityksessä tai järjestössä. Poikkeustapauksessa näyttö voidaan suorittaa myös omassa oppilaitoksessa esimerkiksi järjestämällä ohjausta ulkopuoliselle asiakasryhmälle.

Työpaikoilla suoritettava näyttö sovitetaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien mukaan. Kaikkien tarvittavien apuvälineiden ja varusteiden on oltava saatavissa, tai ne pitää pystyä hankkimaan käytössä olevilla varoilla.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Lisäksi opiskelija voi toteuttaa projektin yhdessä jonkin ryhmän kanssa. Ryhmä voi olla vaikkapa

joukko nuoria tai esimerkiksi jokin yritys. Jos näyttö on osa jotakin isompaa projektia, opiskelijan on kuuluttava työryhmään ja työskenneltävä sen jäsenenä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Projektin suunnittelu	suunnittelee projektin tai vastualueen ohjattuna ja laatii aikataulun.	tekee itsenäisesti projektia tai vastuualuetta koskevan suunnitelman sekä laatii aikataulun.	kirjoittaa projektisuunnitelman. on yhteydessä muiden vastaavien projektien parissa työskentelevien kanssa ja suunnittelee projektia yhdessä näiden kanssa.
Projektin toteutus	noudattaa ohjattuna projektisuunnitelmaa ja suorittaa annetut tehtävät.	työskentelee tavoitteellisesti projektin toteuttamisen, aikataulussa pysymisen ja tavoitteiden saavuttamisen eteen. muokkaa tarvittaessa suunnitelmaa, budjettia ja aikataulua ohjauksen mukaan.	hyödyntää ammattitaitoaan työssä ja muuttaa tarvittaessa suunnitelmaa, budjettia ja aikataulua.
Projektin arviointi		arvioi jatkuvasti tavoitteiden toteutumista. tekee ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi.	tekee analyysin tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaneista tekijöistä. tekee aktiivisesti työtä toiminnan kehittämiseksi ottamalla selvää, onko mahdollista jatkaa projektia, aloittaa uutta tai jatkaa toimintaa jollakin toisella tavalla.
Työtehtävän hallinta Tapahtuman, kampanjan tai jonkin muun projektin järjestäminen	järjestää tapahtuman, kampanjan tai jonkin muun projektin ohjattuna.	järjestää sovitunlaisen tapahtuman, kampanjan tai muun projektin ja ottaa tarvittaessa yhteyttä yhteistyökumppaniin.	suunnittelee ja toteuttaa tapahtuman, kampanjan tai muun projektin ja järjestää tarvittaessa yhteistyötä muiden osapuolien kanssa.

<p>Taloudellisten seikkojen huomioon ottaminen</p> <p>Työskenteleminen yli ammattirajojen</p>	<p>ei ylitä taloudellisia resursseja vaan kontrolloi menoja ohjaajan kanssa.</p> <p>työskentelee yhteistyössä ohjaajan kanssa, kun muodostetaan laajaa, monen alan projektia.</p>	<p>laatii projektin taloussuunnitelman, välttää tarpeettomia kustannuksia ja sovittaa kulut taloussuunnitelman mukaisiksi.</p> <p>ottaa aktiivisesti yhteyttä eri ihmisiin saadakseen uusia näkökulmia ja oppiakseen uutta.</p> <p>pitää systemaattista järjestystä eri henkilöiden yhteystiedoista ja päivittää tiedot säännöllisesti.</p>	<p>laatii taloussuunnitelman ja ottaa huomioon käytävissä olevat rahoituslähteet.</p> <p>seuraa jatkuvasti taloussuunnitelmassa pysymistä sekä muuttaa suunnitelmaa tarvittaessa, kun projekti etenee.</p> <p>rakentaa sosiaalisia verkostoja ja ylläpitää yhteyksiä eri henkilöihin.</p> <p>osallistuu aktiivisesti kokouksiin, tiedotustilaisuuksiin, tapahtumiin, koulutuksiin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin tutustuakseen uusiin henkilöihin ja luodakseen kontakteja.</p> <p>ottaa yhteyttä eri yhteistyökumppaneihin toiminnan kehittämiseksi ja uusien toimintamuotojen löytämiseksi.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Projektitoiminta</p>	<p>dokumentoi projektitoiminnan keskeiset vaiheet ja yleisimmät ongelmat.</p>	<p>dokumentoi joitakin toteuttamaansa projektiin liittyviä kehityskohteita ja mahdollisia ongelmia.</p>	<p>kirjoittaa projektikuvausten ja toimintakertomuksen, analysoi kehittämiskohteita ja ongelmia sekä yhdistää ne nuoriso- ja vapaa-ajan sektorin kehittämiseen.</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta Turvallinen työskentely</p>	<p>laatii yhdessä ohjaajan kanssa riskianalyysin.</p>	<p>laatii riskianalyysin.</p>	<p>toimii aktiivisesti, jotta turvallisuus säilyisi ja onnettomuuksilta vältyttäisiin.</p>
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisu</p>		<p>tekee ehdotuksia projektin aikana havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi.</p>	<p>ratkaisee luovasti projektin aikana syntyvät ongelmat.</p>

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija järjestää elokuun lopulla teemaviikon yhdessä työryhmän kanssa. Teemaviikko on tarkoitettu lähinnä seitsemättä luokkaa aloittaville oppilaille. Teemaviikon aikana koulu, nuorisotalo, eri yhdistykset ja organisaatiot tekevät yhteistyötä ja seitsemäsluokkalaiset ja projektin eri osapuolet saavat mahdollisuuden tutustua toisiinsa. Näin oppilaiden on helpompi keksiä toimintaa ja he saavat tietää, mistä voivat hakea apua vaikeuksiinsa. Eri osapuolien on tulevaisuudessa helpompi olla yhteydessä toisiinsa ja ongelmiin voidaan tarttua varhaisessa vaiheessa.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää yhdessä nuorisoryhmän kanssa rockkonsertin. Konsertissa uusilla bändeillä on mahdollisuus esiintyä ja nuorilla on tilaisuus tutustua uusiin bändeihin ja tavata toisiaan.

Esimerkki 3:

Opiskelija järjestää yhdessä muutamien muiden opiskelijoiden kanssa yrityksille tarkoitettun salibandy-turnauksen. Turnauksen tavoitteena on pitää hauskaa ja vahvistaa työpaikan yhteishenkeä.

Esimerkki 4:

Opiskelija päivittää kunnan Internet-sivujen vapaa-ajan osiota. Opiskelija on yhteydessä eri tapahtumajärjestäjiin ja huolehtii, että Internetissä olevat tiedot ovat oikein. Hän tekee kunnan asukkaille tutkimuksen, jolla selvitetään, minkälaista informaatiota asukkaat toivovat saavansa kunnan kotisivuilta.

3.1.8 Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, 10 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- nuorten elämänhallinnan tukeminen
- nuorten auttaminen kriisitilanteissa.

Opintokokonaisuudessa ydinosaamisessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestintää. Yhteisissä painotuksissa arvioidaan laadukasta ja asiakaslähtöistä toimintaa.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija työskentelee valitsemassaan toimintaympäristössä yksittäisen nuoren tai ryhmän kanssa. Opiskelija toimii yhteistyössä eri auttajatahojen kanssa työyhteisön tai -ryhmän jäsenenä. Opiskelija osallistuu sovitusti työyhteisön ja -ryhmän kanssa yksittäisen nuoren opastamiseen tai ryhmän toimintatilanteen järjestämiseen esimerkiksi retkillä, leireillä ja erilaisissa ryhmätapaamisissa.

Opiskelija osallistuu syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvien valistus- tai koulutustilanteiden sekä ryhmäytymispäivien järjestämiseen esimerkiksi koulussa, iltapäiväkerhossa tai yhdistyksen ryhmätoiminnassa. Toiminta voi liittyä päihteisiin, rikosten ennaltaehkäisyyn, sosiaalisten taitojen vahvistamiseen, toisen huomioonottamiseen ja suvaitsevaisuuteen.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristönä voi olla kunnallinen moniammatillinen ja kohdennettu projekti tai hanke (esim. kouluvaikeuksissa olevien nuorten auttamishanke, ennaltaehkäisevä huumetyö tai rikollisuutta ehkäisevä projekti). Näyttöympäristönä voi olla myös nuorten kasvukivuissa auttava tukipiste tai erityistä tukea tarvitsevien nuorten ryhmä nuorisotaloilla. Ympäristönä voi myös olla lastensuojelun tai nuorisohuollon laitos tai yhdistys. Näitä ovat esimerkiksi Kriminaalihuolto, nuorten kriisipiste, katupartio, kunnan sosiaalitoimi tai sovittelutoiminta, pitkäaikaissairaille tai vammaisille suunnattu vapaa-aikatoiminnan yhdistys, tukiasunto, sairaala tai vastaava ympäristö sekä vankilasta vapautuvien nuorten tukiyhdistys. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Kohderyhmän hankinta ja tavoitteiden asettaminen	toimii työryhmän jäsenenä kohdennetussa työssä erityisnuorisotyön kentällä.	tuo oman panoksensa toiminnan suunnitteluun.	pystyy itsenäisesti suunnittelemaan tavoitteellista toimintaa kohderyhmälle.
Työprosessien kehittämisen	arvioi toimintaa ja ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan.	suoriutuu työryhmässä itsenäisesti toiminnan ohjaamisesta.	toimii ohjaustilanteessa tavoitteellisesti ja analysoi tavoitteiden toteutumista.
Työtehtävän hallinta Nuoren kanssa työskenteleminen	toimii ohjattuna kriisitilanteisiin joutuneiden nuorten parissa, tukee ohjattuna nuorta palvelujen piiriin ja järjestää ohjattuna kriisitilanteissa olevien nuorten toimintaa.	toimii itsenäisesti työryhmän jäsenenä kriisitilanteissa, palvelujen ohjauksessa ja nuorten toiminnassa.	kehittää ennaltaehkäiseviä työmuotoja, toimii sovittelutilanteissa ja on mukana etsivässä nuorisotyössä.
Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuminen	tuntee syrjäytymistä ehkäiseviä viranomaisia ja palveluja sekä perhetyön muotoja.	pystyy nimeämään henkilökohtaiset yhteistyökumppanit ja hyödyntämään suhteitaan.	osallistuu moniammatilliseen verkostotyöhön.
Päihdeongelmien ehkäiseminen	on esimerkkinä päihdetömyydestä.	jakaa tietoa päihteisistä ja keskustelee päihteisiin suhtautumisesta.	suunnittelee ja toteuttaa hankkeen koskien päihdetietoutta
Erityisryhmien kohtaaminen	suunnittelee ohjattuna toimintaa erityisryhmille.	työskentelee yhden erityisryhmän kanssa.	käyttää sosiaalisen vahvistamisen ja kuntoutuksen periaatteita erityisryhmän

			kanssa.
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Yhteiskuntarakenteiden tunteminen</p> <p>Auttamis- ja tukijärjestelmien tunteminen</p> <p>Viranomaisten oikeuksien ja velvollisuuksien tunteminen</p> <p>Päihdetietous</p>	<p>tunnistaa syrjäytymistä aiheuttavia yhteiskunnallisia ilmiöitä.</p> <p>tuntee keskeisimmät lastensuojelun ja nuoriso- huollon palvelut, koulun järjestämät tukitoimet, päihdehoitopalvelut sekä nuorten rikosten sovittelun ja varmistaa, että niiden yhteystiedot ovat saatavilla.</p> <p>toimii salassapitosäädösten mukaisesti.</p> <p>tietää yleisimmät päihteet ja omaa perustietouden päihteistä.</p>	<p>käyttää työssä avukseen ehkäisevän nuorisotyön palveluja.</p> <p>ottaa yhteyttä palveluntarjoajaan ja selvittää tilanteen nuoren osalta.</p> <p>tuntee sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja poliisien oikeudet ja velvollisuudet.</p> <p>tunnistaa eri päihteiden vaikutuksia ja kykenee hyödyntämään tietojiaan.</p>	<p>käyttää työssään eri vaikuttamiskanavia ja eri viranomaisten palveluja</p> <p>laatii kokonaisvaltaisen suunnitelman nuoren tukitoimista.</p> <p>tunnistaa omat rajansa ja toimii niiden pohjalta lapsen tai nuoren edun mukaisesti.</p> <p>seuraa ja hyödyntää päihteiden käytöstä tehtyjä tutkimuksia, tilastoja ja uutisia.</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta Kriisitilanteissa toimiminen</p>	tietää mihin ottaa yhteyttä kriisitilanteessa.	selviytyy ohjattuna kriisitilanteissa.	ymmärtää kriisitilanteiden jälkihoidon.
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Vuorovaikutus ja viestintä</p>	ehdottaa ongelmatilanteessa olevalle nuorelle erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja.	ehdottaa työyhteisölle tai moniammatilliselle työryhmälle ratkaisuvaihtoehtoja nuoren tilanteeseen.	neuvottelee nuoren ja työyhteisön kanssa jatko- toimista.
<p>Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta</p>	lähestyy kriisissä olevaa nuorta luontevasti ja tämän tarpeita ymmärtäen.	toteuttaa ohjattuna kriisitilanteessa olevan nuoren palvelua.	auttaa ja aktivoi nuorta omien toiveiden ja tarpeiden tunnistamisessa ja vaikeuksien ennaltaehkäisyssä.
		ottaa huomioon nuoren elämäntilanteen ja perheen.	

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija työskentelee työyhteisössä syrjäytymisuhan alla olevan nuorten ryhmän kanssa. Hän kerää tietoa syrjäytymisen syistä ja seurauksista sekä nuorten tilanteesta ja taustoista. Opiskelija

osoittaa tuntevansa nuorten tukimuodot ja pedagogiset työmenetelmät. Opiskelija kuvaa ja arvioi syrjäytymisprosessia. Itsearvioinnissa hän keskittyy kuvaamaan omia valmiuksiaan työskennellä vaikeissa elämäntilanteissa olevien kanssa.

Esimerkki 2:

Opiskelija suunnittelee yhdessä työyhteisön kanssa vanhemmille suunnatun nuoria koskevan tilaisuuden. Opiskelija selvittää alueen historiaa ja taustaa sekä yhteistoiminnan muotoja. Hän kuvaa alueen rakennetta ja perheiden tilannetta. Pohjatyön perusteella opiskelija suunnittelee yhdessä työyhteisönsä kanssa tilaisuuden sisällön ja muodon, ja hänellä on tilaisuudessa oma, ammatillisuutta kehittävä tehtävänsä. Opiskelija arvioi yhdessä työyhteisönsä kanssa tilaisuuden onnistumista ja vastaa loppuraportin laatimisesta. Hän arvioi oman ammatillisuutensa kehittymistä.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee perhekodissa, vastaanottokodissa, nuorisokodissa tai vastaavassa paikassa. Hän tutustuu nuorten elämäntilanteisiin ja työssäoppimispaikan työkäytänteisiin. Hän valitsee työssäoppimispaikkaan soveltuvan toiminta- tai työmuodon yhdessä nuorten kanssa ja pyrkii vahvistamaan esimerkiksi nuorten elämänhallintaa, ryhmätoiminnan taitoja tai koulunkäyntiä. Opiskelija pohtii työssäoppimispaikan nuorta tukevien tavoitteiden ja työmuotojen yhteensopivuutta. Hän arvioi toteuttamansa toiminta- tai työmuodon soveltuvuutta nuorten elämäntilanteeseen ja työssäoppimispaikan tavoitteisiin.

Esimerkki 4:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa vertaissovittelun yhdessä työyhteisön kanssa. Hän arvioi vertaissovittelun tarvetta toimintaympäristössä sekä käytännön toteuttamisen mallia. Hän osallistuu vertaissovitteluun työparin kanssa. Opiskelija arvioi vertaissovittelun merkitystä syrjäytymisen ehkäisijänä. Hän arvioi omaa rooliaan vertaissovittelutilanteessa ja kehittämistarpeitaan.

3.1.9 Monikulttuurisen toiminnan ohjaus, 10 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- monikulttuurisessa ympäristössä työskentely, erilaisten kulttuurien ymmärtäminen ja yhteistyön esteiden tunnistaminen
- maahanmuuttajien opastaminen ja kotouttaminen Suomessa
- eri kulttuuritaustoista olevien ihmisten yhteisymmärrystä vahvistavan toiminnan järjestäminen
- työskentely kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Opintokokonaisuuden ydinosaamisessa arvioidaan eettisiä ja esteettisiä taitoja. Yhteisissä painotuksissa arvioidaan kansainvälisyyttä.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija tukee yksilöä tai ryhmää, jossa on mukana eri etnistä taustaa olevia henkilöitä, opastaa heitä, ohjaa ryhmää ja järjestää ryhmässä erillisen toimintatuokion tai -tilanteen.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristön on oltava aito monikulttuurinen ympäristö, johon kuuluu eri etnistä taustaa olevia henkilöitä tai kulttuurivähemmistöön kuuluvia ihmisiä. Näyttöympäristö voi olla maahanmuuttajapainotteinen nuori-

sotalo, työpaja, iltapäiväkerho tai koulu, kunnallinen tai yksityinen perhe-, lasten- tai koulukoti tai vastaava laitos. Näyttöympäristönä voi olla myös maahanmuuttajien yhdistys, järjestö tai ryhmä ja sen maahanmuuttajille suunnattu erillinen projekti tai hanke. Se voi olla myös monikulttuurisuuskeskus tai vastaanottokeskus tai suomalaisen järjestön, yhdistyksen, ryhmän tai yrityksen maahanmuuttajaprojekti. Näyttöympäristö voi olla myös kansainvälinen, monikulttuurinen ympäristö, esimerkiksi nuorten opintomatka, vapaaehtoistyö tai kansainvälinen leiri. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Asiakaslähtöinen toiminta	tunnistaa maahanmuuttajan lähtötilanteen ja tiedostaa kulttuurishokin mahdollisuuden.	selvittää maahanmuuttajan yksilölliset tarpeet hänen kanssaan.	ottaa huomioon yksilölliset erot ja tulkitsee eri kulttuuritaustoista olevien ryhmien ja yksilöiden tarpeita.
Ristiriitatilanteiden ennaltaehkäisy	tunnistaa kulttuurien välisiä ristiriitoja ja innostaa eri kulttuureista tulleita toimimaan yhdessä.	kertoo työyhteisössään ristiriitahavainnoistaan ja niihin liittyvistä riskeistä.	ottaa yhteyttä yhteistyökumppaneihin ja selvittää ristiriitahavaintojensa todenperäisyyttä ja mahdollisuutta ennaltaehkäistä konflikteja.
Työtehtävän hallinta Maahanmuuttajien kohtaaminen ja tukeminen	keskustelee maahanmuuttajien kanssa Suomeen kotoutumisesta.	rohkaisee eri kulttuurien esille tuomiseen.	vertailee maahanmuuttajien kanssa suomalaisuutta ja tämän omaa kulttuuria.
Maahanmuuttajien opastaminen	kertoo maahanmuuttajille Suomen oloista ja toimintatavoista.	keskustelee eri kulttuurien kasvatuseriaatteista.	auttaa kasvatuskulttuurien paineissa.
Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	opastaa maahanmuuttajien tämän tarvitseman palvelun piiriin.	kartoittaa maahanmuuttajien kanssa tämän tarvitsemia palveluita ja opastaa palvelujen piiriin.	kertoo suomalaisen yhteiskunnan tarjoamista palveluista.
Verkostoituminen	työskentelee ohjattuna monikulttuurisessa ryhmässä ja vahvistaa ihmisten välistä yhteisymmärrystä.	suunnittelee ohjattuna monikulttuurisen ryhmän toimintaa.	toimii kotouttamislain periaatteiden mukaisesti.
	tietää maahanmuuttajajärjestöjä ja yhdistyksiä sekä		suunnittelee ja järjestää itsenäisesti eri kulttuuri-ryhmien toimintaa ja ohjaa monikulttuurista ryhmää.
			tuntee henkilökohtaisesti maahanmuuttajien ja eri

	kotouttamista edistäviä suomalaisia tahoja.		kulttuurien edustajia sekä suomalaisia kotouttamista edistäviä tahoja.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Kulttuurien tuntemus	kertoo muille, mitä suurimmat maahanmuuttajaryhmät Suomessa ovat.	tuntee suurimpien maahanmuuttajaryhmien yleisimpiä toimintatapoja ja käyttäytymissääntöjä.	keskustelee yleisimmistä maahanmuuttajaryhmien uskonnoista ja arvoista ja ymmärtää niiden merkityksen.
Yhteiskuntarakenteiden tuntemus	tunnistaa rasistisia ilmiöitä ja etsii ohjattuna tapoja ehkäistä rasismia yhteiskunnassa.	tunnistaa rasististen ilmiöiden syitä ja selvittelee niitä.	ehkäisee toiminnallaan rasistisia ilmauksia ja toimii rakentavasti.
Työturvallisuuden hallinta	varmistaa toiminnassa, että kaikki voivat turvallisesti ilmaista mielipiteensä.	ohjaa ihmisiä toimimaan yhteisymmärryksessä eri kulttuurilähtökohdista huolimatta.	ottaa huomioon toiminnan fyysiset tai psyykkiset riskit ja pyrkii ehkäisemään niitä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Eettiset ja esteettiset taidot	asennoituu myönteisesti erilaisuuteen.	ymmärtää oman roolinsa suvaitsevan ilmapiirin rakentamisessa. tunnistaa omia piileviä ennakkoluulojaan ja keskustelee niistä.	ottaa hienovaraisesti huomioon yksilön kulttuuritaustan. toimii vaitiolovelvollisuuden ja tietosuojan vaatimalla tavalla.
Yhteiset painotukset Kansainvälisyys	toimii ohjattuna kansainvälistä toimintaa järjestävän tahon tai järjestön kanssa.	suunnittelee työryhmän jäsenenä kansainvälistä toimintaa.	toteuttaa kansainvälisen ja monikulttuurisen hankkeen.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija toimii työpaikalla maahanmuuttajanuoren tukihenkilönä ja tutustuu nuoren perheeseen ja lähipiiriin. Opiskelija laatii yhdessä nuoren ja eri yhteistyötahojen kanssa nuoren tarpeiden ja toiveiden pohjalta suunnitelman yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin tutustumisesta. Yhteisen suunnitelman laadinnassa opiskelija ja nuori käyttävät hyväksi kotouttamislakia. Opiskelija ja nuori käyvät suunnitelman mukaisissa paikoissa ja laativat yhteisen raportin ja arvioinnin suunnitelman toteutuksesta. He käyvät keskustelun työpaikkaohjaajan kanssa.

Lisäksi opiskelija hankkii tietoa erilaisin menetelmin (haastattelut, kirjat, Internet) ja laatii kirjallisen kuvauksen kyseisen maahanmuuttajanuoren kulttuurista, toimintatavoista ja käyttäytymissäännöistä. Opiskelija pohtii suomalaisen ja kyseisen kulttuurin eroja sekä arvioi omaa suhtautumistaan kyseiseen kulttuuriin ja kuvaa omia tunteitaan. Oppimansa pohjalta opiskelija asettaa itselleen kolme tärkeintä itsensä ja nuorisotyön kehittämiseen liittyvää asiaa.

Esimerkki 2:

Opiskelija työskentelee työssäoppimisjakson nuorisotalolla ja järjestää yhdessä nuorisotalon työntekijöiden kanssa alueen asukkaille ja perheille suunnitellun monikulttuurisuuspäivän. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat nuorisotalon suomalaiset ja maahanmuuttajanuoret. Suunnittelun pohjana ovat erilaiset työpajat (esim. musiikki, ruoka, tanssi ja kädentaidot). Opiskelija vastaa yhdestä työpajasta nuorten kanssa.

Opiskelija laatii yhdessä nuorten kanssa yksityiskohtaisen suunnitelman työpajan toteutuksesta, työnjaosta, tarvikkeista ja välineistä. Suunnitelmassa otetaan huomioon mahdolliset riskit. Työpajan suunnitelman ja toteutuksen palaute ja arviointi toteutetaan yhdessä nuorten ja työntekijöiden kesken.

Opiskelija laatii kuvauksen toimintaan osallistuvien nuorten kulttuureista, toimintatavoista ja käyttäytymissäännöistä sekä toiminnassa esiintyneistä näkyvistä ja piilevistä ristiriidoista ja asenteista. Itsearvioinnissa opiskelija kuvaa omaa rooliaan, tunteitaan, ristiriitojaan ja arvojaan sekä kolme keskeisintä itsensä kehittämiseen liittyvää asiaa.

Esimerkki 3:

Opiskelija osallistuu työssäoppimisjaksolla maahanmuuttajajärjestön, -yhdistyksen tai -ryhmän toimintaan. Maahanmuuttajavastaava toimii opiskelijan tutorina, ja opiskelija seuraa tutorin toimintaa ja osallistuu jakson aikana aktiivisesti toimintaan. Opiskelija pitää oppimispäiväkirjaa, haastattelee toimijoita, osallistuu aktiivisena jäsenenä kaikkiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Hän hankkii tietoa kyseisestä kulttuurista ja yhteiskunnasta sekä vertaa sitä suomalaiseen kulttuuriin. Havaintojensa pohjalta opiskelija laatii tiedollisen ja pohdiskellevan raportin, jossa hän kuvaa kulttuurien arvoja, yleisimpiä toimintatapoja ja käyttäytymissääntöjä. Raportissa opiskelija pohtii eri kulttuuritaustoista olevien ryhmien ja yksilöiden tarpeita ja kehittää toimintatapoja, joilla maahanmuuttajien kotouttamista voidaan edistää.

Esimerkki 4:

Opiskelija on oppimisjaksolla työssä nuorisotalolla ja tekee yhdessä työntekijöiden kanssa projektisuunnitelman monikulttuurisuudesta kouluyhteistyötä varten. Opiskelija ottaa yhteyttä maahanmuuttajiin, laatii heidän ja työyhteisön kanssa toimintatuokion alueen koululle ja toteuttaa sen. Suunnitelmassa näkyvät toiminnan tavoitteet, toimintamenetelmät sekä mahdolliset riskit. Opiskelija laatii kyselylomakkeen, jonka täyttävät toimintatuokioon osallistuneet nuoret. Opiskelija laatii kyselystä yhteenvedon ja tekee kyselyssä esiinnousseiden ideoiden pohjalta monikulttuurisen työn kehittämis ehdotuksen. Hän laatii kyselyn tulosten pohjalta lehtiartikkelin.

Esimerkki 5:

Opiskelija toteuttaa tavoitteellisen, kansainvälisen leirin yhdessä työssäoppimispaikkansa henkilöstön kanssa. Leiriohjelma suunnitellaan yhdessä kansainvälisen yhteistyökumppanin ja leirille osallistuvien nuorten kanssa. Leirille haetaan rahoitusta esimerkiksi Cimosta, ja opiskelija osallistuu rahoitussuunnitelman tekemiseen. Opiskelija osoittaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan pitämällä yhteyttä yhteistyökumppaniin. Leirille osallistujat tutustuvat yhteistyökumppanin maahan, kulttuuriin ja erilaisiin tapoihin. Opiskelija laatii toiminnasta prosessikuvauksen ja arvioi omaa toimintaansa yhteisen keskustelun ja saamiensa palautteiden perusteella.

3.1.10 Nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen tuottaminen, 10 ov

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuottaminen suunnitellusti, taloudellisesti ja arvioidusti
- nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi
- ympäristövastuullinen nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen tuottaminen.

Ydinosaamisessa painotetaan ongelmanratkaisutaitoja ja yhteisissä painotuksissa kestävän kehityksen edistämistä.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija tuottaa ja arvioi jonkin nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelun, esimerkiksi päihdevalistuksen tai musiikkitapahtuman. Opiskelija toimii työryhmän jäsenenä ja tiedottaa toiminnastaan työyhteisönsä jäsenille sekä palveluun liittyville kohderyhmille ja yhteistyökumppaneille. Opiskelija kuvaa tuotteistamansa palvelun ja jakaa sen osiin tai prosesseihin. Hän tarkistaa suunnitelmansa ja toteuttaa niitä.

Opiskelija verkottuu tuottamaansa palveluun keskeisesti liittyvien toimijoiden kanssa. Hän käyttää syntynyttä verkostoa tukena tuottaessaan palvelua ja arvioiessaan sitä.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla kunnallisen nuorisotyön, sosiaalitoimen, seurakunnan, järjestökentän, koulutoimen tai yksityisen sektorin toimipaikka. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Palvelujen suunnitteleminen	määrittelee kohderyhmän tarkoituksenmukaisesti palvelua tuotteistavan ryhmän kanssa.	suunnittelee palveluja ohjattuna. toimii kohderyhmän tarpeiden mukaisesti ja hankkii asiakaspalautetta.	suunnittelee ja arvioi palveluja itsenäisesti työryhmän jäsenenä. suuntaa toimintaa joustavasti kohderyhmän tarpeiden ja asiakaspalautteen mukaisesti.
Tuotteistamisen rakentaminen	osallistuu palvelun tuottamisen vaihteistamiseen yhteistyöryhmässä.	ottaa aktiivisesti kantaa palvelun tuotteistamiseen, sen keskeisiin menetelmiin ja tavoitteisiin.	esittää uusia vaihtoehtoja tai ratkaisuja palvelun rakentumisen prosessissa.
Työtehtävän hallinta Taloudellinen toiminta	laatii ohjattuna perusbudjetin.	suunnittelee ohjattuna tuotteiden tai palveluiden rahoitusvaihtoehtoja.	toimii taloussuunnittelu-työryhmässä.

Toimintaympäristön luonteen ymmärtäminen	ottaa huomioon taloudelliset tekijät palvelujen tuotteistamisessa.		käyttää ostopalvelun ja palvelujen myynnin periaatteita.
Markkinointi	ottaa työryhmässä toimissaan huomioon toimintaympäristön asettaman reunaehdot.	ehdottaa toimintamuotoa ja suunnittelee toimintaa.	vertailee eri toimintaympäristöjen vastaavia toimintamuotoja ja hyödyntää niitä.
Tuotteistaminen	osallistuu palvelun markkinointia suunnittelevan ryhmän toimintaan.	laatii markkinointisuunnitelman tietyille menetelmille.	markkinoi palveluja itsenäisesti, laatii esitteitä ja arvioi markkinointia.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Lakien ja säädösten tunteminen	käyttää ohjattuna valitsemaansa palvelumuotoon vaikuttavia lakeja ja säädöksiä.	informoi työryhmää palvelumuotoon vaikuttavista laeista ja säädöksistä sekä selvittää käytännön toimenpiteitä lupakäytännöissä.	perustelee lakien ja säädösten merkitystä yhteisön toiminnalle.
Tuotteistaminen		hallitsee ja kuvaa peruskäsitteiden sisältöä toimissaan.	soveltaa tuotteistamisen peruskäsitteitä eri tilanteisiin.
Työturvallisuuden hallinta Turvallisuuden hallitseminen	selvittää tuotteistamansa palvelun turvallisuusmääräykset.	ennakoi turvallisuusriskejä.	kehittää tuotteistamaansa palveluun vaihtoehtoisia toteuttamistapoja turvallisuusmääräysten noudattamiseksi.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	vaihtaa menetelmää esteitä kohdatessaan.	käyttää ongelmanratkaisumenetelmiä työtilanteissa.	ennakoi ongelmatilanteita ja kehittää niihin uudenlaisia ratkaisuja.
Yhteiset painotukset Kestävän kehityksen edistäminen	toimii materiaaleja ja ympäristöä säästävästi.	esittää vaihtoehtoisia toimintamuotoja ja -tapoja työyhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi.	välittää kestävän kehityksen tietämystä ja innostaa muita toimimaan kestävän kehityksen puolesta.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija työskentelee järjestössä, laitoksessa tai kunnassa. Hän suunnittelee tavoitteiltaan kohderyhmälle soveltuvan polkupyöräretken. Hän suunnittelee retken talouden, markkinoinnin ja käytännön toteutuksen. Opiskelija laatii oppaan siitä, miten vastaavanlainen polkupyöräretki voidaan jatkossakin toteuttaa. Arvioinnissa opiskelija hyödyntää saamaansa palautetta kehittämällä toimintamuotoa.

Esimerkki 2:

Opiskelija työskentelee perhekodissa. Hän selvittää perhekodin liiketoiminta-, asiakaspalvelu-, markkinointi- ja toimintasuunnitelman. Opiskelija arvioi, miten suunnitelmat ovat toteutuneet käytännössä. Suunnitelmien ja arvioinnin pohjalta hän laatii uuden perhekodin perustamissuunnitelman.

Esimerkki 3:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa vapaa-ajan toimintaa kehitysvammaisten ryhmälle. Hän laatii budjetin ja huolehtii sisäisestä markkinoinnista osallistujaryhmässä. Opiskelija tuotteistaa toimintamuodon ja laatii siitä raportin. Hän arvioi erityisryhmille suunnatun toiminnan asiakaspalvelunäkökulmaa.

Esimerkki 4:

Opiskelija työskentelee koulussa ja toteuttaa tutkimushankkeen koulukiusaamisesta. Hän rakentaa tutkimusmallin toiminnastaan sisällyttäen siihen suunnitelmat markkinoinnista, toiminnasta ja taloudesta. Opiskelija arvioi tutkimuksen onnistumista saamansa palautteen ja itsearvioinnin perusteella.